

અર્પણ

જેમની પૂનિત હાથવામાં
 હવન અને હ મેરાં હવન
 તેજુ હા ક હ તે

પરમપૂજ્ય
 માતા-પિતાને
 સમર્પણ

મનુષ્ય હવનનું ગૌરવ

ભયજલહિમ્મિ અપારે દુઃગ્ધ મણુઅતણ વિ જીયાણ ।
 તરથથિ અણત્થત્થણ દુઃગ્ધ સદ્દમ્મયર દયણ

અપાર હાસાગરમાં મનુષ્યત્વ અત દુલ્લ છે તેમાય વળી
 અનર્થ હરનાર સમ્મરત્ત તો ખૂબજ દુલ છે

જીવન જીવવા જેવું છે

લેખક
શ્રી નસતનાથ કાલિનાથ ઈશિન્વાર

પ્રસ્તાવના
પૂજ્ય મુનિવર્ય ચિત્રભાનુ

પ્રસ્તાવના

હવન એક પ્રવાસ છે અને પ્રવાસમાં પ્રેરણા એ અનિવાર્ય અંગ છે

જીવનપથમાં રિપતિઓની ધનધટા હવાતા અને માનસિક અસ્વસ્થતાનો ઝાઝાવાત થતા, સમર્થમાં સમર્થ માનવી પથ્ય ક્ષુબ્ધર રતઝ્ઝ બની જાય છે એવી પળે કોઈ પ્રેરણાદાયી વ્યક્તિનું એમદ પુણ્યપનોત્ત વાક્ય કે તેજભર્યું સ્મરણ સ્વસ્થ કરવા સમર્થ બને છે

આ પુસ્તિકા પાછળ આવેલ જ કાર્ષક ઈતિહાસ છે

એક સદૃશ્ય વ્યક્તિ જે જીવનના મધ્યકરિયે વિખોના વટોળિયા વાના હવન ક્રુવ ખોઈ બેઢી હતી, અને નિરાશાના ધનધોર તોફાનને વિવશ થઈ જીવનપ્રવાહનો અત આજુવા ધ્વંસી રહી હતી, એવે દાણે તેની દારણ વિવાદમય પળોમાથી શ્રી વસતભાઈએ પોતાની ચિતન સમૃદ્ધિમાથી એ વ્યક્તિના ધનધોર અધમારમા તેજકરિણા પામી અને જગન હૃદયમા જીવનમહાની ઉપાત્ત આગમન થયું સમય વહી રહ્યો સાથે સાથે સદૃશ્યો વસતભાઈના ચાન-

વચનોમાથી ઝગતી જીવનપ્રેરણાની રત્નખજીરા સમી પત્ર-પ્રસાદીએ
વધારે અને વધારે તેને પ્રકાશ આપ્યો અને આપધાનના પથે જવા
તેનાર થયેલ વ્યક્તિને અનુપમ જીવન-માતૃપુત્ર દર્શન લાધ્યું
આને એનો જીવનમાત્ર આશા અને ઉત્સાહ આલ્હાદ અને
આમોદથી મધમધી રહ્યો છે એજ આ પત્રોની તેજસ્વીતા છે
વધારે શું ?

આકાશમા તારાઓ વેરાળલા છે તેમ આ પત્રોના પાને પાને
પ્રેરણાત્મક વિચારો વેરાળલા છે

જીવનના વિશાળ સાગરમા ફૂળથી મારી મેળવેલા ચિંતન-રત્નો
અહીં પાંચવાં છે

સોત્રોસોએ કહ્યું છે

Lives of great men all remind us
We can make our life sublime
and departing leave behind us
foot prints on sands of Time

ઠાઈ વ્યક્તિ જ્યારે જીવન પથમા હારે જીતીની જૂલ જૂલા
મણીમા મૂઝાઈ અથ ત્યારે પ્રેમખાદાઈ વ્યક્તિની એમદ પુણ્યપત્રોત્તી
પત્રોત્તી તેને સ્વરથ કરવા સમથ બને છે આપણે પણ આવની
કાલત્રી પેળી માટે જેવી પત્રોત્તી મુક્તા જઈએ તો જ જીવન
પ્રત્યેનુ જશ્ય અદા કયું કરેવાય

આશા રાખું છું કે આ પુસ્તિકાનું વિચારધન અનેક નિર્ધનને
સમૃદ્ધ કરશે

નેમિનાથનો ઉપાશ્રય
પાંચધુની
૫-૭-૬૦

ચિત્રભાનુ
૫-૭-૬૦

તારા પત્રો મળ્યા તારી ઘેર નિરાશા અને તીવ્ર દુઃખ હું
સમજી શકું છું તારી કસોટીનો કપરો કાળ તું હતી લે તો કેવું
સારું ! એ માટે જોઈતું જળ તું કહે છે તેમ હું તને આપી શકું
તો કેવું સારું ! એ માટે હું મારાથી મનવું કરીશ તને હું
પત્રો નાખીને તારી ખોવાયેલ જીવનશક્તિ અને હારેલા જીવન
મૂલ્યો તને પાછા મળે એ હેતુથી આ પત્રો લખું છું આ કોઈ
સાહિત્યકૃતિ નથી વાણી વિલાસ નથી વિચારોની આનંદશાળા નથી
આપઘાત કરના તૈનાર થયેલ તને જીવનનું મંગલ દર્શન કરાવતો
આ નિસર્જનની મહામુની હકિકતો પર રજૂ થયેલો દસ્તાવેજ છે તારા
પ્રત્યે હું તીવ્ર સહાનુભુતિ અને હૃદય ગ્રીમ જે ધરાવું છું તેજ
આ પત્રોનું જગ છે પરમાત્મા તને આ પત્રો વાચના સ્પષ્ટ
સમજાવશે કે જીવન સુદર છે અદ્યુત છે પરિત્ર અને મંગલ છે
જીવન ખરેખર જીવવા જેવું છે

આ શુભેચ્છા સાથે તારી સતત માગણીને સંતોષવા આ પત્રો
લખું છું, તે નાચજો અને ફરી ફરીને વિચારજો

જવન જવવા જેવું છે

[૧]

વિનય આવ તો તેથી જ

જવન સરળ નથી તથા તો ના જવના જેવું છે

ત્રિ તો ન જાન તો હવના સુનેરી સમિતોની આગળ ન
લાગત

હેનન જેનની હવેન્નાહની, અગમેટ જેની એ અપત ઇન
એકેલની નાન મે તને મેની તે ફરી ફરી। વિચારો

સામે જલેને પરોની એ મેગે આવે પણ મૂકીથી તુ તે તેડી
નાખીય સરકસના પાગમાં હટ્ટો લઈને નિહને દાડો મારના
આપને નથી થતુ વાનની બો મા રિના પાથરીને સનાર બહાર
તારે થતુ પતે આપણા મોગે જાવના બો કા પનિત છે

સામવિક જવ આવે તારે જાખમાં જાખ તાખીને ધાય થવા
નીને જગા વાની તો મમ છે મારી મની નાશન મૂકીને દુઃખ હુ કે
જવન જવવા જેવું છે Life is worth living આપનું Toy
soldiers ગમકે। સોનિત નથી થતુ જે રેકમથ જોખામાં વેધાના
મી આપણે તો એવા સનિત ફતુ છે કે જનુ લોહી ખમદતુ
ગમ કે જેના ગનાતુ લોખડના છે, પાનન તુ પો

જે સામેથી આવના તીંગનો ઉપાગ વાન કે

કરે છે તે જે થોડાં તોપના લોખંડી ગ્રોળા પત્ર ચૂર્ણ કરીને ઉગ્ર્ય કરે છે

એ વૃ ખાનરીથી માનજે કે અનિકની નાનીમ અને ચોગીની તાલીમ એક સરખી જ છે

અન નતેની મધા અને રસ કદી પણ તુરાન જોઈએ તમા not subtraction but addition & multiplication વાદમાં નહિ પણ સનાગો ને ગુખા ૧૦ જ જોઈએ વૃ દ્રીગોમેદ્રી કે કીમ્ શીવય દેવકયુલસ શીખે કે ન શીખે પણ અનઅધવાતુ આ ગણિત તો તારે શીખતુ જ રહુ

સારા પુસ્તકો સારા મિત્રા સારા ગાપીરાતુ, સારી બિધ, સગીન ચિત્કળા શિષ્ય ને ગ્રાપત્ય એમદ નાના અહુનો પરી પ્રદેસ કે નિહાકિને રિધ્નોપોનો લેગા અદુ-જે કાંઈ પણ તારા અવનમા નવો રસ નથી અદા ને નવો ઉસાહ લાવે તેને જોરતોરથી અપનાવજે મૂર્ખા કે મેન ગણિતને લીલ જ આપધાન કરતા બચી ગયા તેને યયુ કે ગણિત ત્વા રિપર આ દુનિયામાં છે અને હુ આપધાન કરતા કેમ તારા થયો ? આ ગતી અવનરધા ગણિત દ્વારા માન દગા ને તના સિત્તુ કાલ આ માં જેના વે અવનરધા, અવનનો આનદ અવનનો રસ ટકે નધ ને ફૂલેફાલે તે સર્વ પુપરૂપ છે, નિકાસર ન થઈશ્ય છે

પચનની એમદ કે કા કે તી ની વાળાં પણ જાતે સ લાવી દે તો વૃ તે નાયજે હે સ કિશિન એ રમનની એમદ સાત મોગદી કે જી તા ધોગની પરીન્થા પણ ને નને અવન પ્રતે સમગ્ર ને શુભવક્ષી બનાવ તો તે પણ વાયજે અની અકળ કે ચઢદી મે યુ રીનની એમદ કેક સાબગરાથી પણ તે અદા જામત થાય તો તેમ કળે પિકામોના ચિત્રો જાણી કે માકનજો ડેગતા અરિધ

કુળો મુજબ નામની મહામાત્રાની આધુનિકો કીઝ ઇન
નેસથી છુનમા મ થાન ના તેમ કોઈ

આનુનુ મહુનુ કે મહુનુનુ મહુનુનુ મહુનુનુ મહુનુનુ મહુનુનુ
હુનુનુ ની પેની મહુનુ ના કે મહુનુ મહુનુનુનુ ના ૧૧ ૧૧૧૧૧૧૧૧
ને નારી ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧
૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧
૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧

પણ નામ નર પ્રદનાએ કરીને એ મા ના # ૨૪૬ કે
 હવન મૂળ નરી ચમારપ કે સતરપ નથી જુન ન અક્રમાત
 નરી હવન મહુ છે, આનદમર કે પૂર્ણ કે હવન ૧ વરા
 માટે ન Life is to live and to live triumphantly

મારેક એવું નહીં કે મેં નેશનલ લોબાગીના પાના ઉપર
નાના હતા અને તેમા માઠની કે પનગિસાના ગીત વિશે જેણ
મર્યાદા આપી કે સકંતને કેપ્ટન રોડના ધ્યાન જેણ મર્યાદા તેમમરે
મેં કોઈ નહીં ખુમારીથી ધગતી પર કદમ મળ્યા છે કરના નવા
તેમથી પાંચ વેકેં છે । જનમહેતીનમા નવા સુરે તેમ
મળ્યા છે

નાન નાગકર્ત્રિ નિ રૂપધુ ત હસતા જાતુ ઠ? એ દરવ પમ
દવનમા શ્રી સાને તુ નથી? વિદા યાગોરનુ એ: પી
નને વચાવીશ અહીં તો માટેથી / તને માન અંક સખુ ધુ

બાળકની આજ પઠની જા રી ૧ ૩૪ થી આની ?

પરી પ્રદક્ષના બનાવી વ્યાપ્ત જ મંડપા આગિસાનો પ્રકાશ કે
ત્યા જે નૃમ્મ જાગી ફરી ની જા છે ત્યાથી એ જીવ આવી

ଉପନା ନାମନା ଦୋ ୫୩ ଆ ଦାନ୍ୟ କାଥୀ ୩୩ ୫ ୮

પાનખ નું રાશ્ત્રી ખીજના ચ ની ગેરે અથવા ને તાથી

મિસ્ત્રો કૂંયા તેમાથી તે હાજર આવી

યાગકના અગ પરની સુકોમળતા કયાથી આવી ?

તેની માતા જ્યારે-નવકુમારિકા હતી ત્યારે તેના હૃદયમાં જે
નિશાન્ન પ્રેમ હતો તેમાથી તે સુમધનના આવી

આવડા પ્રયો શુ દુનનમાથી નીરસતા કાતી નાખના માં
નારી કે આડિયની ગજ નથી સાતા ?

આપણે ત્રિમ વતારરણુમા દીધીએ છીએ દાડમના પાથા જે
એક દોરેલનો વેર ફેમા મરીમી નાખીતે લારે તો આપાં
એકા રૂપિયો ખરચીતે પણ તે ખાઈશુ પણ જગતમા જે કંડા
દામો ઝાડપર નજીક હોય તેને અડીશુ પણ નહિ

ઈતિહાસના એ ૧૮ અવશેષ રૂપ ભગ્ન આરસ પ્રાંતમા
કોઈ પ્રાચીન શહેરમા જોઈશુ તો તેના તફ નજર પણ નથી
કરતા તે તેજ પ્રતિમા જે પ્રદર્શનના ગોલમા કુનેશમાઈદ
નીચે મૂકવામા આવે તો આપણે કહીમા જીમા રમી તેને જોરા ટિમ્પિ
ખરીદીએ છીએ અને કેમ સમજાવુ કે નગરનું પોતાનું પણ એક
સહજ સુદ પાનાવળુ છે ? ત્યાં આપણે વસ્તુને મળી શકના નથી
તેનવાસા નાગના હોય, સોગમોર ધાધન ધમાલ અને દોડાદોડ થતા
હોય ત્યાં આપણે આપણુ રવાન વિઠવાનાનરણુ કયાથી રોધી
શકીએ ? શુ માનવીને સહજ એવા તેના રસમાવિષ વાતાવરણુમા
જવા માટે અને તારમા નચ્યેનનનો સચાર થશે નહીં શકા,
નહીં સમજાવ્યું નવો રમ ઉગો

હરિયા કિનારે પરગે પર મોજના ફીણ અથડાઈને હસી જિગતા
આપણે ધસી વાર જોવા છે પણ તને એ હરિયાના મોટે ફીણ
વળી જાય તેવા ઠામ્યનો કરારેય રેલ લાગે છે ? તને પણ એમ

તુ લા ૧૭ ડિયાનુ સગીન નને રતિપ્રિય છે હુ ધરુ
 ધુ ન િયાનુ સ "૧ ઓધુ અભગ અને તારી આજ્ઞાશ્રુના
 મહા ૧૧૧ જુમા હૈન આ પ્રકૃતિનુ મહાસગીન (૯) દૈરમીક
 સીન્દરી—પ્રામગીય રુ પ્ર ૧ ૬૪ તુ પૂકીય એ પ્રકૃતિનુ મહા
 નગીન હુ ૩૧ એનો નવાન આપ હુ

દિગ્ગતા આ ધગ નિર્દ મદમદ રહેના નમીગનો મધુરો
 ૨૬ ભમગનો શુ ન ન જ ની ધાના છુપાયેલ એકાદ પખીનો
 મસગ ન મગદ ના નિતિ આ રાતુ નવનમય મોન ધગના હાપરા
 પુ મગને અચાનક જ મગના ન નાનનો મીરો અરાજ, શાષ ભગન
 નદિગના નેતરે રાજકુલના પર અ ૧ મગદ સનુ ભજન ઝગ્ગાની
 માલમ્સનીનો ખિનિનાટ લગલના ધુમ્મચને ક્યારે ઉદિત અરુણી
 િ શુગનિઓ ખમેડી રહી છે યાગ મદિગના ધુમ્મટમા ધુમતો
 શખનાદ પહાની મગ્ન હસમા ગેલતા એવા ડિયા જિયા ધાસમા
 કૂફા મારના થોનો હરુહરુહ ૩ ગાયોતુ લખરતુ, ગાગમ્ને
 ધિગિમા સુવા તી માતાનુ મીકુ હાનરુ આ સવ છે પ્રકૃતિનુ
 મહાસગીન The cosmic symphony ૬ ધરુ હુ કે હુ રેડિયો
 ઓહો સાસગ અડી જહાર આના માનની માટેના સહજ નાનાર
 જુમા વડુ ભગ

આ ની આ હોડીને સ/ આ આયમતો સુવ અને આજસુ
 રાફગા-સન ન આ અજનમગની અમર કલા,તિઓમા એક નિગૂ
 ગાનિ વ્યાપી હી છે અગ્રાધ શાનિન ત શુ સાભગા છે ૨
 એ પથુ હુ પ્રકૃતિનુ મહાસગીન નથી ૨ હુ વિચાર છુ કે જો
 આ ગાનિ પોનપોતાનામા સમાર્ત ન શક ને જહાર કાષ અવર્જનીય
 વાયા રૂપે ફગી નીકળે તો તે વાયા કીહો ૨ ક્યો સર કષ કરિતા,
 કુ શિ પ તે વાચાને ન્યાય આપી શકે ૨ આની eloquent silence

તુ સાનગસા નર ન કળે ન નને જીવન જરૂર જણા જોનું સાગરો
આપદો જીવનરૂપા એક સાથે થતાં એ વે તાગ જીવનમગ્નો થાક
જીવરી જમે તારી આખે મા નરી ચમક આરમે તારી ચાલમા
નરી ઝલક

ફિરે રેનિવેજન, રેવિદોન સિનેમા પ્રલીનવન રે. જોખન
વિશેરે સવેએ આ કિલો ધોનાટની ગિ સજી છે

ટાગેરે જાગેમન સખોધીને એક જીન લખ્યું છે તેમા કાંઈક
આવા પ્રકારનો ભાગ્યેં હીત તે પછા વાચીયું પણ તે
કાંઈ આવું જે

(જાગેરે સખોધીને) હું તમારે માટે જ સાર રજીન ગમતી
લાલુ છું ત્યારે મને સમજાય છે કે શા માટે પ્રતિભા આપના
જોને વાળા પખીને ફોનોમા લાગે છે

હું જ્યારે તમારે માટે મીઠા-લાલુ છું ત્યારે મને સમજાય
છે કે પ્રતિભા શા માટે ફોનોમા માર ને ફોનોમા રસ લાગે છે હું
જ્યારે તમોને-જાગેરે મુલ ને હું ત્યારે મને સમજાય છે કે
શા માટે પ્રતિભા તેના સમગ્ર ગિલો મરા નિતિ તેરો પર ફેલાવે
છે શા માટે તેના કાં વાયુનો અર્થ માગ કપળ પર ફરે છે

જારેખા જી માનરીથી માનજો કે પ્રતિભા કોઈ ખીના તેના
માનવ જાગ માટે સખી નથી તમતીર્થના પૂજ પરનો પ્રમગ તે
આપણે કટીયે સાર વાદ ખોં છે માનવીમા રાજાની લોહી છે
માનવપ્રતિભા અસત્તાન છે તેને કમીના કે જોખપ પ્રતિ
રોની આવવા દે?

માનવના પગ પાડી પીચકમા ન પડે માટે પ્રતિભા ધાત્રની
લીલી-જામ પાથરી

માનવીની પ્રતિષ્ઠા વેળા ધરતીના કુનકાગ્રી ધાવે ન જાય
માટે ફળક્રો સર્જનાં ને માનવીની દ્રષ્ટિ આશાના થઈ પોતજીવી
યાની ન નહીં માટે ચૂકે ચૂકે ને નક્કર સર્જનાં

માનવીના વિચારો અધ્યાઈને ખોલાઈ ન જાય માટે પ્રૃતિએ
શબ્દોને ભાષાને અદ્વ સ્વર્ણો અને માનવીના શબ્દો ને ભાષા પૂર્ણ
અન્યાઈને ખોલાઈ ન જાય માટે પ્રૃતિએ જીવ સર્જીત ગૂંચુ

વધુ તો તો સુ લખુ / માનવીનો પ્રેમ પશુ નિર્ધક વેદાઈ ન
જાય માટે જીવે કે પ્રૃતિ ગરબી નર નર પે તેડુ નમપાત જનીને
ઉની છે જેથી માનવી તેનો પ્રેમ તે પ્રેમપાતમા પેડીને રસમો દાના
અભિજિત રસપો પામે ખરેખર, માનવી માટે કાર્મસ્મીના અડી રખાઈ
નથી તેની જાંધી સુખ-સજગો પી પ્રૃતિએ ચિન્તા રાખી ન પારી
છે પ્રૃતિની સતત મગજ પે ટેક અસલ પ્રેમ જાણે કે મને તો
ક્યારેક ક્યારેક એડુ અનુભવાર છે કે માનવ ન થેના તેના અગાધ
પ્રેમમાંથી જ આ કુલ સર્જવાતી પ્રૃતિ પરી છે અને
જના એ પશુ સાચુ છે કે માનવીના સિર અગણિત માનનાઓ
કાળજો તા / પ્રૃતિએ જુઓ છે તુ પૂજીશ કે આ પશુ શુ
પ્રૃતિનો પ્રેમ જ છે ? યાદ મળજે કે પ્રૃતિ માતા પશુ છે
માતા બાળકને નિશાળનું લેસન કરારસ કુપની પશુ માટેક પામે
રાખે છે તે જા માટે તે તુ કહી સરીશ / તુ એ કુપની પાતળ
માતાની ભાવના નથી કે મારો હોમરો મેમ્મર રાખી માન
તુખી ધરમસાર નવાવે ?

પ્રૃતિનો અનિમ દેવ સદા પુરમ ન નાચુકારી ન પવિત્રતાને
પૂજીતા તરફ (ઈ) ફર્વેસ ધ્યુરીશીશન એ કે પરજકમન નરુ લઈ
જવાની છે એ શબ્દો મ્હી ચલિત નહીં ચલા દસી એવી પ્રદ્ધા
ચાંન થરી તે પ્રૃતિનો અક્ષર રાજોડ (ઈ) હાર્દિઅટ દીઝન છે

પ્રતિનિતા તાત્કાલિક દેવુઓ આપણે સમજી સમજા નથી પણ તે
તેના આ અનિમ દેવુમાં શ્યા હો તે તાત્કાલિક દેવુમાં પણ
અચ ને સમજી લાગતો પ્રતિનિ રવન તને ચાહી ગઈ હોવ-આટનો
સર્વોદ્ધૃષ્ટ ઉચ્ચતાથી, તારે જનના-રટોગ અને હવના તોડાનથી
તુ શા માટે જનનામાં શ્યા જો? મેને કે જે જસરે કોઈક આપણને
ચાહે છ તારે આપણા હવમા પોતી તામન આવે છે અહીં
તો પ્રતિનિ રવન અનેકવિધ રો તો ચાહી ગઈ છે

પ્રતિનિ આ તો માનુષ્યરચક પ્રતિનિ પ્રેમનીશ પત્ર આપણને
ચાહી રહી છે મોરની એક કવિતા પુ તને તોની આપીશ પણ
તેનો ભાસાય કાંઈક આનો જ છે આ શાંતિઓ પણ મપનો
મેનેરી પ્રગથ-તેના ભાગ તુ જ અનન કરે છે પેના દુઃખના
તાગઓ હાલ તુ જ નેકમન કોમગતાથી ભાગ હવના અતગ
પ્રકાશમાં ભેદ ગતો છે અ મગના સજેદાર તુ જ અભિસારના
નવીન નવીન મિલનસ્થાનો સૂચી ગતો છે

પ્રતિનિ આ પાગાર પ્રેમ આપણે અનુમતી સખીશુ તો
જનન મારિ થાત ને કલોગો નહિ આપે શક્તાના અભાવસુચક
ચિતા ને જન નહિ આવે નિશા ને પ્રમાદ નહિ રહે સિનેમા
મેગલનો અભિવ્યક્ત ન હા નહિ રહે

૨

વિદ્યોના પડાક હ તેજ માનુ છુ અધિકારને, ર ન ને ચીસ
છ તે પણ જ માનુ છુ પણ તુ ખાતરીથી માનજે કે દરેક માળા
વાળને રપેરી કિના છ દરેક મુસ્તીમનનો ઉચ્ચ છે દરેક તોડાનનો
અત ર

દિ મન હાય કેમ ચાલશે ?

પ્રથે જુલજુનામયોના જગનમાં પણ સુદેવી સાદી સળ

એનાં મારગી છે જ્યાં પહોંચે છે ત્યાં સુ જો મારીને બોલે
 યનાયક જ્યાં

જ્યાં નદીઓ કે ત્યાં પૂન જામવા જ્યાં જ્યાં વાધાવના જ્યાં ગયો
 છે ત્યાં માર્ગે માર્ગેનાં નગરો સમાવવા ત્યાં

જ્યાં નિશ્વાસ રહન ને આસ છે ત્યાં ગીત ગાવા ગાવા અથ
 તગના પાવાની બે આં ધટે મુખી રહી માર્ગેમાં સપે ૧ વીછી
 તો છ સાધ ને વડુ થયું છે પડ્યું એ મધાનાં જુનાં મેં તેનું
 પડ્યું માર્ગેમાં મુકું સુદૃઢ ને ગોઠ છે તે છે સત્યના અતિમ
 હોડા મુરીની માનવીની ધારા—એ ધારાનું સ્વપ્ન સગીત ફૂલા
 ૧ દેવું જોઈએ

હવેનાશામના પ્રયે તાજાં રાશામાં કુ ખની ઠીઠાર્જી ૧ જ્યાં છે
 હતાં નુ ૨ હુ અને ફરી ફરીને ૩ હુ કે જીવન જીવવા જેનું છે
 ના મુ કુ ખ આપણા સિંગને પીઠ પરનો ભાર હાલે ૨ કે વેળા
 માવ શુ ખગમ છે ૩ પુનરુત્થાની પ્રાપ્તિ પહોંચાની નસરવેડના રિંગેટ
 લી ૧ માગાઓને દુઝળે કેશુ તેમનું નથી ૨ જીવનની વેળા ૩ પડ્યું તેની જ
 ૪ સત્યની પ્રાપ્તિ તે લાગી કે છ વડના દ્વાગ જ જીવનનું અતિમ
 સય, રિશ્તો પરમ હંત્ર પામવો સમ્ય ૭ અથવા કદાપિ નહિ

કુ ખ ન હોત તો કુ ખમુક્તિનો આ આનંદ પડ્યું ન હોત
 પડી ગયરા ૧ છુ ૨ કેમ પેનું પ્રિય નામ્ય માધ જન ૧ Buddha
 who wept with all my brother's tears whose heart was
 broken with all men's woe Laugh I am glad for there
 Liberty

૬ મ જ ન હોત તો કુ ખમુક્તિ ૧ આ રિશ્તવધેતના ૮ કાર
 માનો આનંદ પડ્યું ન હોત

સાચે જ દુઃખ હું વારે છે તેટલું ખરાબ નથી અને નુખ હું
ધારે છે તેટલું સારું નથી માત્ર છે માન લેતું સમય છે ત
મનને લાગુ

જેના હાથેપરે દુઃખના ખોના હોમના નથી, જેના ચિર પગ
કાળાના તાજના ઉઝડા પા નથી-વસિળનની પટેલી શુષ્કે જે
'પિના, પિના, તમે મારો કેમ ત્યાગ કરો છો? મેં મીનને જે રી
લોકો નથી તેને આ જ જનના પિના થયો આનંદ કાળી મળશે?

આત આપણે જોઈ વધના જોરોરથી અનુભવીએ પછી તે
રોમની દોર, બૂમની ઘેલ મુનની દોર, અપ્રતિભાની દોર કે મે
તે દોર આપણે મુશ્કેલી નહિ થાય અજવાન હુમ્મિ ઉઠવેનમા આ
વેન સ પની આજ વિશેની કથાનો ખ્યાલ કરીશ તો મારી વાન
સમજો સહજ સુખીથી પણ અધિક એ સમજની આજ

The greater the sorrow enters into your being the
more joy you can contain

દુઃખન આજે તો હું જાન આ હું વિજયનું નહિ પણ
પગપાલ, હજારો વિજયથીએ જ ન એક જોઈ મહાન પગપાલ

આ અંદિમા સામુદાયનો નિવાસ છે એ વાન પથુ ૦ વન
ઠવવા જેનું નથી કરી મૂકતી ?

આપણા જનના માનવમાની આ ચિત્તિ થવાના ઘણા
પ્રસંગો આવો ભાવના સમયના દુઃખને હું સમજ શકું છું પણ
આપણે દોર જે પાસે સત વચ્ચેનું જોઈ મળીએ હોએ ત્યારે એ
કુમિત પ્રકાશના ખરો અખતિ મની ગહે છે આપણી કુનિના
પ્રકાશનો પ્રમજ, ગાનીટનો પેનો મૂનો પ્રસંગ, હુમ્મના મારવિજયનો

પ્રમત્ર મીંગના ચિત્તોક ત્યાગનો પ્રસન્ન, નિમિત્ત નવસાગર પેલો
 કુમારપાળનો પ્રમત્ર આશા-આગનખનો પેલો આનંદ ધનનનો પ્રસન્ન,
 મીંગ તે વેશનો પ્રમત્ર-આવતો અનેકાનેક પ્રસન્નો તને મળ્યા છે
 તુકારામના અલગોમાત્ર પેલુ દિવાળી ને દત્તરાત્રુ ને ચક્રીદામના
 ગળાના ઠારત્રુ પદ પદ સત પુરોની મહેર જાપવાળી સુલભ મુ ।
 જેતુ છે પદ આ સત પુરોત્રુ અસ્તિત્વ માન એટલુ જ નેરદાર
 થી કે તેઓના વિઘ્ન રમણ માન પાચ પચાસ દૂના કુ । ગામા કે
 મનો પાચસો નવના રત્નજમા જ કરી રજ સત પુરોના વિઘ્નરમણો
 તો સરદા સર્વન ધૂમી રહ્યા છે તુ જના અત્યારે છે તના આ
 ધડીએ પદ આ નાન શુ જીવન જીવવા જેની નથી મરી મૂકતી ?
 હ તો એના પાચ દશ સતસાધુના પરિચયમા આ મો હુ તે
 તારે મારા જીવન જીવનાના રસસામર્થ્યમા અદ્ય ભુલાળી ઉજાયો
 છે ત્યારે મારે માં અમા જ હુ છે ઉદન મુનાન જ હુ ।
 આજમા રૂપસારમની અનેખો પ્રમા ખીલી છે મૌનિકના ન સજન
 જીવનની દષ્ટિમા દાખલ થયુ છે એ સતપુરોના પત્રના ધૂટના
 ધૂટના

જે ધરતી પર આના સત પુરોના પત્રલા પયા તે ધરતી
 આપણને પદ મળી છે જે ઉત્તમા તેઓના શાગેરૂપામ ભજના તે
 નામુમળી આપજને મળ્યુ છે જે સુધ્ધ દ્રવ્યજોના નકાશ વડે
 તેઓએ જીવનત્રુ અધાર ઉલેચ્યુ તે આપણા નબોન ગમા ઉભુ
 પદ વિગરદા કરી રહ્યા છે

જે દૂનો તેઓએ સુધ્ધા આજે તે આપણા પદ્ય છે

જે જરણાત્રુ તેઓએ પાણી પીધુ છે તે પલ આ પૃથ્વી પર
 છે જે વડનાઓ નીચે સમાધિમા તેઓએ ચિત્તનિષ્ઠિકાઓ વેરી તે
 વૃક્ષો પાં આપણો મળ્યા છે

અપરાધ થાવ તેવો જ માન પદાર્થ છે ? મરી સોદરની વ્યાખ્યા
એટલી તો વિરત્ત છે ? મને તો મહાશય જાના આત્મલિંગ પોલા
જુમા પચ સાચુ સોદર તોરાતુ મન કાવ

મૌદ્દર્ શુ માન આંના દેહમા જ છે ?

પરંતશિ પર પર ઘેગતા મળા સાળોમા મોદર્ નથી ?

અલાહમ તિ કનની પનિન મુખાટ્ટનિમા તે નથી ?

માના ગાળજને ગોદમા હાતી સરસુ ચાપીને ચૂમી રહી છે
તેમા શુ સૌદર્ નથી ?

અમટ્ટનીઓ નશાખના ધખતા ધામમા પચ્ચગ તોડા રહ્યા છ તેની
પ્રમાણિત મજૂરીમા શુ સૌદર નથી ?

યોગીઓનો મલાડ મહાત્માની ને નારતી સિહના સરસાગી પ્રશ્ન
ગજનામા શુ સૌદર્ નથી ?

શુમાવેન માતૃત્વ પર પ સાતાપનુ એમદ આસુ રે તી રેવામાન
શુ મૌદ્દર્ નથી ?

રૂપેરી નપોતી પગથાર પ ની મૂડી દઇને સ્વાપ્નની જગનામા
એમ પ્રશ્નથી ધુમલ લસીમૂન થાવ છે ત્યારે એ રાખુની અપંગીમા
પચ શુ સૌદર્ નથી ?

આકાશના મોનમા મે તાદર્ જોયુ છે ટમટમતા તારનાઓની
સન્નત હા મે તે સૌદર્ જોયુ છે કેઇ અન્ય રોરીમાયા નદીકાંઠે
વડો લરવા જતી ગૃહિણી બ્યારે દૂરની નાનકે દોડીમાયા આસતી
બસરીવૂન સામગે છે એ સન્નચિત્રમાય મે સૌદર્ જોયુ છે

દાગોર લખે છે તેમ ચારે બાજુ પ્રકાશ, પ્રજાશ ને પ્રકાશ છે
નમશના માગ પર પતંગિયા તેલુ અં રવાની રહ્યા છ પ્રકા
શના માગ પર પાવણા ને ચમેલી જિગી રહ્યા છે ।

મોદન મ્હા નથી કે હસ કવા નથી કે રૂક્ષામા જોઈવી તાગત
તે વી હવા સર્પ સમાવ પ્રાણિએ છૂટે હાથે સૌદ્ય વેધુ છે જુદ
ના બધા જના વેધ છે તેના જુગાજવામા મ્હો પ્રાણી ને બાનથી
હાનીએ આપવા કે મહુમાનથી આખની પાપણે સમાડવા :

જૂઠું બાલેલ નસંનાં વસત્ર મે તને કહેત નાનો પ્રસત્ર
પત્ર કેતુ કેતુ નેતુ સૌદ્ય છે ? એવા નાના પ્રત્યથી માગીને તે
નીનામણના રૂપી ના । પુવી બધા જવા સૌદ્ય વેગધુ છે ત
અનુભવતુ હુ કોમના વનમા ।નો એવો સદ્ગુણનો વાડ
પથુ જીવા દેત નો ત્થા પત્ર વૃ ત સૌદ્ય જોજો આ તો
સૌદ્યનો મુર્ધ મગીઓ છે જ્યા હાય આવે એકા પાદ
કે જન મુધાં લેજો

પ્રાણીતણિમા પત્ર સૌદ્ય છે એલે ની સર સગળી એલિ
નાની વાન મે તને મેની એ સગસ પથુઓનું ટેનુ સૌદ્ય એ
પ્રસત્રમા દેખાય છે એવીવાના મુધુ પછી પ્રાણીએએ નવ
દામ ખાત પત્ર નહ ।

પ્રાણી કૃષ્ટિ તો શુ પથુ રત્નપણિ પટમા પથુતે સૌદ્ય કે
મહેરી માતાનાં પૂર્વબર કેમના હનો ત સમયની બોરડીના કાટા ડી
વાન મે તને રેવી એ નાન ફરી ફરીને વિચારજો તને વનપણિ
સૌદ્ય નવા અર્થમા દેખા ।

મપાનતી મે તને નાન કરેવી મુન વિ મે ફરટ રોગોસ,
ધન્યે સ કતમ દી સાવ સ, સપડીગામન વિ એ વાતો પથુ આજ
નરુ સંચવે છે કે જનન એક ગસધામ ॥ અસલ બુખથી વૃ
તેના પત્ર તૂટી પડજો

રી સૌ જાવજેસ્ટનો એકાદ લેખ પથુ જનન પ્રથે નરી અધ્યા
સાવી દરો નો ૧ પ્રસ મનિના એકાદ શ્લોક નરવાર્થના એકાદ
એકાદ
રૂ રૂ સી ।

રી સં ત્યજેગ્ગતો અકલેખ ધર્મ એ ચાર્ધનીજ મા 'ન' મે તને
કલો

આના કેવતા લેખો વાચના મારી યનનના અમલ ધર્મ
છે । ૬ । ગી રામા ઝર્ધ એકાદ કવ સુધી આ યો છુ કે નાના
ગાઠકને ઊચખને ચૂનો લીધુ છે અત એમ થયુ છે કે વાન
મર્રી પર ચીન આવને અડી આ ।

કવિન ટાંગોગ્ગુ એકાદ જિમિકા ન, રિનોગ્ગાનુ એકાદ પ્રચન
કા । કાલેવકરુ એકાદ પ્રસસનુર્જન ધનપાવ કે રાશન મુનિની
એકાદ ગ્ગુત ગિધોનનની એકાદ સિમ્હી ક માધકલ એ જેલોની
એકા સિ પ કૃતિ અવની નથ કે નદના નોગ્ગની એકાદ
રગ્ગૃતિ કે ઉમર મય્યામની એ । ૬ । ર્ણાગત-જ્યારે જ્યારે આમાના
ગોષકનો પારસપ્રશ મને થયો છ ત્યારે મજાન તાપધ્વીના તાપમા
ટાઢિયો તાવ પર થાય તેમ નીરવતા સરી પડાં છે, । ૬ । મલ
રિકરર થયુ છે આખો બીની ધર્મ છ સમરન દેહ પ્રીનમના
પ્રસાં મુદ જિમો છે આમા સદેજ પજુ અતિસયોકિત નથી અને
એ પ્રયેક મુળરીરે ૬ કવનૈમ-સાધક ગીચનેસનુ એ કે જેવે સ
ગદુ છુ મને જે થયુ તે તને પજુ અન્ય ધરી જ કારણ જે
આ માગે જાય છ તેના હાથ કદીરે ખાતી રહેતા નથી તેનુ
હદા કદીયે ગરીમ રહેવુ નથી

પુરતો, સગીત, 'શત્પાદિ તથા' કવત પદાયો તરફ લખ
જશે સમેસરણ સિધ્ધિસિતા અનુતર વિમાન, ને આના શ્રેષ્ઠ
પદાધીમાધી તો નિરતર રસંચરની રસરીના વડી રડી છે જે
અવનમા રસમસ્તીનો પ્રનયજુનાગ ભાવરો

અવનમા જસા સુધી કાર્ધ રવનુ જિયુ નથી ત્યા સુધી ૨ ૪
છે-પોસાયુ છે, યનકાર છે મુદુ છે જોજો જરીને રવનો વીજુને

શ્રવનની આ આત્રકુળમાં અધ્ધમદોર વીણાય તેટલી વીણજે

પણ એક એવું સ્વપ્ન વીણજે જેને જાતી સરતુ ચાપીને પુ
કવી શકે કે આ મળતા મને સવળું મળુ છે મારે સવર
સમગ્રતાએ આમાં જ ■

એ સ્વપ્નમાં કાષ્ઠ -વક્રિતનો પ્રવેશ ન જોઈએ

એ સ્વપ્ન નદીમાં કે મહાનીર જેમાં પૂર્ણપુરના ચરણોથી
પાવન થયેન ભુમિ પર ઉત્તેજ હોય

પૂર્ણ પુરની દ્રષ્ટિ ને અભિચેક મારેતુ હોય

પૂર્ણ પુરની હમ્નાચીથી પ્રાણપ્રતિભા પામ્યુ હોય

એ સ્વપ્નમાં પાસે તાગ અગ્નિદત્તુ વિરાટ વર્ણન પણ કારનાના
કણ જેવું નાનું લાગે

જન શ્રવણ જેવું છે કાળ્ય ધ્યેયની સમીપે તે લક્ષ્ય તન છે
શ્રવન પ્રતિપળ શ્રવણ જેવું છે મારણ પગેપગ ધ્યેયની નીકટતા
અનુભવી શકાય ■

તારો મોટો સમર ભલે ધોરનિર્ણયમાં-સ્વપ્ન વીણવામાં જાય
સ્વપ્ન મળતા શ્રવનની આમગ્નિની બેગળતા ચાની જગે

જે વિરૂપ હવે તે સહઅભ્યક્રમન જેમ સર્વ સોખા ધારણ
કરી

ખરે જ તને સાચું કહું છું કે સ્વપ્ન વિના જાણુ જ સુતુ છે
રાત્રમહેલનો સોનાનો પવન પણ અને સ્વપ્નથી મળિત સિદ્ધા
સન પણ

એકાદ દોરી પર ખમીસ સુકાવ જોઈને એક ચિતકે
જનુનની શોધ કરી એકાદ જગીયામાં બે મ વ-એ લગતી કરે

જીયાની જમ જોઈને એક ચિત્તે સસ્પેન્શન બ્રીજ Suspension
bridge સસ્પેન્શન બ્રીજ બાધ્યો

એકાદ ચઢાની ખીટલી ઉઠાવી જોઈને એક ચિત્તે ઝટીમ
એ જન જોધ્યુ

એકાદ મિનારાનુ બુલબુ કાનસ કે પડના સફરજનને જોઈને
વિચારના મહાન નિયમો જોઈલીયો ને યુને ગાધ્યા

ચિતનશક્તિ કેની મહાન છે ! અને સમગ્ર ચિત્ત શક્તિ તો
કેવીને મહાન છે તેના દ્વારા શું શક્ય નથી ?

વીટી પડી જતા અરિસામૂનનમા ભરતે પણ ચિતન કયું નહોતું ?

દોરડી પર નાચતા નટ ધલાયચીકુમારે પણ ચિતન કયું
નહોતું ?

ચિતનસૃષ્ટિની નવી શોધખોળો-(૪) એક્સપ્લોરેશન ઓફ થોટવર્ડ,
સ્પેસ ટ્રાવેલ-અતરિક્ષયાનાથી ઓછી રોમાચક નથી ચિતન સાહસ
(૬) થોટ એવેન્ચર જેને વધુ છે તેને જીવન પ્રત્યે ઘાત અને કટાણી
નહી રહે તે બસમા ટિકિ માટે કડકટને પૈસા આપતો હતો કે
જીવમાથી ઉઠીને હાથ મો ધોતો હશે ત્યારેય ચિતનસૃષ્ટિના કોઈ
નવા ખડો નવી ક્ષિતિએ કે નવા સિખરો સર કરતો હશે

અમેરીકાના રોજીપર્વતોથી માડીને તે અપાનના ક્યુબામા સુધી
પ્રવાસ કરતા જે વિવિધ રસાનુભવો પ્રાપ્ત થાય અથવા તો શુકના
મઠમા ઘષ્ટને કોઈ વિશ્વદ્રિષ્ટ પર રોકેટધારી હોસ્તા જે રોમાચક
ધુળરી થાય તેથી ઓછી સ્પૃશ્ણિતિ પોતે ચિતન પ્રવાસમા નથી
ચિતન દ્વારા તો તેથી વિશેષ આનંદ લૂટી શકાય છે કાણુ કે તે
દ્વારા તો વિધ-ચક્રવાની સદમતમ સીમાઓ સુધી અનકાશકાળને

જોગીને જાણ છે અવમશબ્દોના પર થઈને સત્યનુ દેશ ને સત્યનો અનુભવ જે ચિત્તન પ્રવાસ દ્વારા મેળવી શકે છે તે આપ રંગમન જેમ મહેલ કે લાકડું છત્ર એન એકસામગીય નો જીવન એક સર્વોત્તમ મનોરંજન છે ! પછી તે નજીની જરૂરિયાતો Absolute minimum wants કરીને કોઈ દીવાંગડીમાં રહેવા જાણ તેની જીવનભૂખ તો પિગટ બની રહે છે

ચિત્તન દ્વારા ઉગ્રાણ આવે છે

જેને ઉડાણની મસ્તી મળી છે, તે એકાદ સમુદાય કે સુધારિતા રજોથી જ સતોરાઈને જીવનનો વિપુલ રસ ચૂરવા કરશે એની બધીધે ન્યહિઓ છે કે જેઓએ માત્ર આત્મરત્ન એકાદ નવું જ વૃક્ષ શોધાયા કે એકાદ ખડકમાંથી નવો ફોસાઈલ્સ ડિસ્કાવેલા ધાતુના સ્વર્ગનું સુખ માધુ છે કારણ ચિત્તન દ્વારા વસ્તુના અમાપ ઉડાણમાં તેઓ જઈ શકે છે

પ્રૃતિની પ્રત્યેક નાની મોટી કૃતિમાં અત્યાધ ઉડાણ છે આ મારી ઉડી પ્રતિની છે પળો તે આકાશનું નિઃક હોય બાસ હોય કે નાના બાળકના કાતાકાતા શબ્દો દ્વારા

વિગ્નાર નહિ પણ, ઉડાણ પ્રત્યે તારે જવું હોય તો ચિત્તનનો રસ ઘડા કરવો જ રહ્યો પ્રૃતિનો એકલો સુધાગત જ વૃક્ષ ગેજ જેવા કરે તોય તાર મોક્ષ શક્ય છે કારણ પ્રૃતિના પ્રત્યેક પદાર્થની જેમ સુધા આત્મા પણ અત્યાધ ઉડાણ છે સુધાત્મા પણ અવશ્ય અતી અત્યાધ ઉડાણ છે સુધારિતા જેવા સમયના તારા પ્રથમના ને પછીના અતુ બંધો તે વાત પુરવાર કરે છે અને આનંદ છે કે જે ઉડાણ પીયેનાની વાતે તને આટલી બધી મજા કરી

આપણી સામે ધ પ્રોબ્લેમ જોડે સો-પ્રિયુર-એકાન

મેરો કોયલ છે આજ આપણે સોધા વધુ થઈ વરુણી કાન
 દોષને તો તે જોવાનું છે જોઈતા આપણે આપણી જાતની સામે
 Face to face આવીએ છીએ અને આપણો સવ રહે છે
 આપણી અહીં જે મહાન વિનિયોગ નવ ૧૧૧૫ ॥ તેથી
 પરિમિત થયું આથી આપણે જોવાની અને આપણી જાતની
 દર બાજુના જ રહ્યા પાંચે

આ નાતથી હરી જાએ આ તંત્રથી દર રહેતા માટે માનવે
 સો, પુન તે પરિણામ સર્વો મહાત્માને સરવાળો મળે આ
 જોવાના બધી પ્રેરણાને રાજદારી વરુણી બેશમ રાજાસાથી
 સમર્થ આ જોઈતાથી હરીને આપણે સમાજસ્વરસાને વાપરી
 જોડાયો તે સ્વાર્થપૂર્વક નમને દાખો

આ જોવાના બધી પ્રેરણાને દુઃ નામના માટે આપણે સિનેમા
 ને નાટક, રેકોર્ડ ને કાગળો સર્જે

જનમાનસ-મોજ મ વકાસી છે-નુ હ જે વૈજ્ઞાનિક પ્રયત્નથી
 કરીશ તો તને અવરજ સમજશે કે આ પતાના મહેલના મુળમાં
 એક જ મહાન દાષ છે કે આજની વ્યક્તિ જોવાનું ૧૨૨ી ચાલી
 નથી આજનો માનવ જોવાના આનંદ પુર્વક હવી શકેલાની કા
 ગુમાવી બેગે છે જોવાનું વિના સાધન નથી ચિનન નથી મનન
 નથી પાન નથી દષ્ટિ નથી ને રતિ પણ નથી છે માત્ર મોહા
 મણ ને દુઃખ મર્મ મ

આવા મહાત્મા જે સમાજના સર્વો દોષ તથા વધુ આશા થી

માત્ર યોગી થતા માટે જ જોવાની જરૂર નથી પણ સક્રિય
 તમાજ સજન થતા માટે પણ જોવાની જરૂર છે

ચિત્તમુદ્રિત જેવી સર્જનદાતા છે તેને જોઈને સ્તબ્ધ
પ્રેમથી જોઈ સોઈટકા કોઈએ છે

માર ચિત્તમુદ્રિત બધાંની જ પ્રેરણા કરી રહ્યાં છે સર્જન,
ત્યાં છે જે ચિત્ત કરે છે તે ખોખા થઈને રહે છે નથી રહ્યું
બેચેનિયારી થઈ છે

ચિત્તમુદ્રિતના સર્જનકારણને જુ જુવા નવન કરીને તે
છત્ત તને હમેશા અનન્ય થઈને સ્તબ્ધ અને મોહિતના છે જોઈ
જોઈ સ્તબ્ધને જેવું જાણે કારણ ચિત્તને જુવાન ન, જુવા
સર્જનની પ્રતિષ્ઠા નથી બેચેન છે જ્યાં જ્યાં જોઈને
વેળાના નથી ચિત્તને જેવાં જાણે છે જ્યાં પ્રેરિત
પ્રતિષ્ઠા નિષ્ઠા નથી

છત્ત જ્યાં જોઈને હવે છે પ્રેરણા ત્યાં હવે તે જ્યાં છે
મોહિતના રમણને છે અર્થ છે હવે હવે તે જ્યાં છે

તારા હાથમાં જેવી તારા છે તે જુવા પ્રેરણાથી જુવાન
માન ખોલી દીધી જ્યાં હાથમાં તારા જ્યાં
અને છત્ત તને હમેશા છત્ત જાણે જ્યાં હાથમાં તારા વિશે
મે તને કહેવ તારા જ્યાં જ્યાં જ્યાં જ્યાં જ્યાં જ્યાં જ્યાં
દેવલો અને અર્થમાં જેને જ્યાં જ્યાં છે તે જ્યાં જ્યાં
પ્રેરિત આદિત્યન છે

તારા વીચારોમાં પ્રેરણા જ્યાં છત્ત જ્યાં જ્યાં જ્યાં, જ્યાં
સ્તબ્ધ તે જ્યાં જ્યાં જ્યાં

માગ સર્વ પદાર્થો એક જ વાન્તુ ફગી ફરીને પામ્યા છે
 જીવન જીવતા જેવું છે મારી પામે હાથ ટુરત તો તારા મારે બીજા
 વાન નથી આને પણ તને યો, ક નેના વિગ જ લખીને મને આનંદ
 થાય છે કે તું એક એક પગ આટલી જમી વાર વચ્ચે છે સારા
 વિચારોને અદર દાખલ કર બીજું બહુ નહિની રાગ પ્રક્રિયા
 સલાળી હોશે

આને આપણી રસાનુભવના શક્તિ Enjoyment Capacity-
 આનંદ અનુભવવાની શક્તિનો કુલ થઈ રહ્યો છે આપણું મન
 નિરંતર ને બહુ થઈ ગયું છે જીવનનો રસ ખૂબ આ યો છે
 કાંઈ પણ આપણી સામેની વસ્તુમાં પડે તે છે લાભ છેલી તૈદાનિક
 શાધ ગાંધીજીની કી રહેશે ગાંધીજીના દેવ *Disinterestedness*
State of mind—તો પણ આપણને કશું જ આશય થતું નથી બહુ જ
 ભણે કે સામાય ને કેપેશનલ સામ છે—આપણા કરતાં તો મરધા
 ને કુકામાં રસનૃતિ વધારે રહે જે ઉડરડા પર ગદામાં પણ રસ
 પૂર્વક મદાલી શકે છે તું મને એ કહી છાંય કે આપણા જીવન
 મોંઘા ઘોષાટ ને ધમાક બાદ કરીએ તો શું રહે તે અલિપિ વિખા
 નના દેહાની કયા મે એમે જ કહી હતી તને આશય થશે પણ
 કે તો ચારિત્રને આ રસાનુભવ, સાત્ત્વિક આનંદ અનુભવવાની તાકાત

સિવાન ખીજ અર્થમાં સ્વીકારતો જ નથી જે માનવી પ્રતિપગ નિર્દોષ આનંદ જવાથી ત્યાંથી નાક શકે છે તે ચારિત્ર્યશીલ છે

ચેસ્ટરફીલ્ડનો “આઈ વ ડર લેખ તને મોકલુ છુ પાછો સાથે પણ વાચુ તે લખે છે કે આપણામાં વિજ્ઞાનના અકર્ષન મદુથી પણ કેમ રોમાય નથી થતુ ? બાળક જેમ આખો આશ્ચર્યનંદથી ફાની કેમ જતી નથી ? તે લખે છે કે ટેનીફીનમાં રોજ વાનગીન કરતા પણ આપણને આશ્ચર્ય અનુભવાતુ નથી કેમકે તે સમયે આશ્ચર્ય પણ થતુ નથી કે દોરડા દ્વારા કેવી રીતે હળરો માઇલ દૂર રહેન વ્યક્તિ સામી વ્યક્તિના મન પર પોતાના વિચાર સંદેશ ફેફા શકે છે પૃથ્વી પરથી શુક્રના મઠમાં વાનગીન કમતા જે આશ્ચર્ય અનુભવાય તેમજ જ આશ્ચર્ય જનારે ધરેથી ઓછીસમાં ટેનીફીન કરતા અનુભવશુ ત્યારે જ ખરો વિકાસ છે આશ્ચર્ય અનુભવવા માટે આત્મ જ્ઞાનવાની કે ધરતી પર ચીરાડ પડવાની જરૂર નથી ગ્રસમનાં આશ્ચર્યો તો આપણી ચારેમાલુ ભરાયા છે આપણી હથેલીમાની આગળીમાં પણ છે આપણા આગળના તુગસીના છોરામાં પણ છે આપણા જોખનાના દીવામાં પણ છે આપણા બારી બહારના પ ખી ને આકાશમાં પણ છે મર્વન રમની પ્રનય વર્ના ધર્મ ગ્હી છે બીજાના આવતુ હોય તો બીજાને આ ચોમાસુ જુની જ જાતુ છે ચેસ્ટરફીલ્ડની આ વાત શુ તને વિચારના જેવી નથી લાગતી કે સામાન્ય રોજના વપરાશની શોધમાંથી એ રોમાયક કુખરી આપણને ઘડી જોઇએ આરમર હાઝિમ અનેગ્રાડ કેનયોનના દુયકા તને કહેવ તે શુ નથી જાનાવતુ કે આપણે સૌ કમરના પંધર જેવા થડા થઈ ગયા છીએ પેલા રોતા ખેડૂત અને ગોડન ટ્યુલીપની વાત પણ તને આ મુદ્દો સમજવામાં અવશ્ય મદદ કરશે

વરુ માનવી બાલ આકૃતિથી જાતે પણી આખો થાકી જાય છે

વસ્તુના સ્વરૂપ સ્વરૂપ સાથે માન વાત્તિક સંબંધ જ, આપણે બાધી શકીએ છીએ વસ્તુના સૂક્ષ્મ સ્વરૂપ સાથેનો જીવન સંબંધ બે બાધના આવડશે તો આનંદધનજીની મરતી દૂર નથી લિમરખમ્યામનો દારૂ દૂર નથી દરેક વસ્તુમાં પ્રતિબિંબ અદ્ભુત કરામત છે એક કલ્પનાતીત કોશ વ કોષક પ્રકૃતિના સુપ્રીમ ઈન્ટેલીજ સ દ્વારા દરેક પદાર્થમાં અંકિત થયું છે દરેક વસ્તુમાં ગણિતાત્મક છ-એ મેથેમેટીકલ રીધમ-છે સર્જીનને ગણિત છે પણ આપણે તેને સ્પર્શી શકતા નથી સ્પર્શવા તરફ દષ્ટિ જ નથી રેખોટ તો માનની બનરો ત્યારે બનરો માનવી તો રેખોટ થઈ ચૂક્યો છે

આણુમાં એક સ ધાતી મનેવા તેજે કહેતું કે કેસાસને માન સરખા મે જે અદ્ભુતના જોષ તેરી જ અદ્ભુતતા સૂક્ષ્મદર્શક માયક્ષી માખીની પાખના રગમાં પણ જોઈ છે આ કથન કેવા વિચાર કરતા આપણને કરી મૂકે છે આપણી આરેબાણુ જ્યાં નજર નાખો ત્યાં રૂ અદ્ભુત આગવુંનો અણુ રસમ ડાર નથી ?

વિશાળ સમુદ્ર મા નાચમાનનો જલસો ચાલી શો છે એ રંગીન મહેલીતમાં માથુ, હુણાવની નાગિયેરીને જો, આ નાગિયેરનું મીઠું પાણી ક્યા પગપદારા ઉમે મયુ હશે ? દાડમ તો તને પ્રિય છે પણ દાડમની ઠગીઓની રથના તે ક્યારેય આનંદપૂર્વક જોઈ છે ? રેતીના કિનારે રંગબેરંગી આકૃતિના શ અછાપતાઓ તે જોયા છે ? પેના પત્ર કપાએલ દોરી ક્ષાંતિરની થાત તને કહેતી કાન્થોસોજના પાંચ વાન્દુમ તને કદાચ એશિનાગીક સાળગેરીમાંથી ગોધી આપીરા તેમાના જે સાખ રંગીન ચિત્રવિચિત્ર શ અછાપોની મતો જોઈ તને થશે કે પ્રકૃતિએ એકે જગ્યા તેની અદ્ભૂત કરામત ક્યાં વિના નથી ગખી જાણે કે તેનું અમાપ કળાગેશ વ સર્વ જ હૃદય બોલીને બે બાકુ મરુ રીને કાલવી દીડું છે કશું જ પોતા માટે રાખ્યું નથી

માત્ર માનવી માટે અમૂલ્ય વારમો તે મૂળી તથા છે આશિવાનો
હડો પ્રમાણ તે જોયો છે ? આજુ વિદ્યાન પણ આવો હડો
પ્રકાશનથી બનાવી શકવું (One percent heat & 99 percent
light)

તારો વિકાસ તો તારી આત્મિક વસ્તુ છે ત્યાં માત્ર એક જ
વસ્તુ તને સંકલ્પમૂળ થશે અને તે કેવળ જ જ છે

કરોળિયાની ભગ તે જોઈ છે ? ભણે કે કરોળિયો યુક્તીકનોય
શર હોય ને વિશ્વકર્માનોય પદસ્થિત હોય તેમ તે ભગ બાધે છે
ભણે કે કોઈ તાલગદ્દ હદ સપ્રમાણ સોમિનિક આકૃતિનું સો દા
ધારીને ભગાણે વ્યક્ત થયું

દરેક પુષ્પની મુખ્ય કેટલી જુદી છે ? દરેક ફળનો રસ કેમો
જુદો છે ? સરના લીલા પાદ ? જોના છે ? રીસામજીનો પેનો છેડ
જોના તો ઘસવું પાડે બાધે !

તને સંયુક્ત કદ જુ કે મદાન વ્યક્તિઓ માત્ર ઉધર્મના રાહડા
કે મધમાખીના મધપુગના છે... અજ્ઞાસમાધી જીવન થઈ ત રસાદ્રાવ્યની
આધારી છુટ ચલાવે છે ભણે કે પિત્રારાએ પેર લૂટયું

આપણું શરીરને શું મદાન આશ્રયનો રસનાનિધી નથી ?

એક એક વીરંકણ Human Sperm મા ૪૮ કેમોઝોમસ છે
એક એક કેમોઝોમમા બસો ત્રણસો જનીસ Genes છે આ એકાદ
પણ જનીસ Genesનું રસાયણીક બધારણ જો સદેગ પ્રકારનું જુદું
હોય તો જે સુદર આખ, વાળ કે મગજના રૂપરત તને મળ્યા છે
તે જુદાજ પ્રકારના હોય આપણે અત્યારે જે રીતે હીએ તેમા
એમા જનીસના રસાયણીક બધારણનો મોટો કાળો છે આવાનું જુ
જોઈ

કુદરતની આ મહાકરામતની ઉગાધત,

પ્રધિના તથા અસાધી કાષ્ઠ કાઢે આ વિચારને તે તારો આખો
વિકરવર થશે તારા સેવાય પ્રલંબન

તારી દેહગ્યના જ ને હૃદય-હાર્ટ-એ નરમ માસનો લોચો
છે જના હુ છીસ ત્યા સુધીમા તે પચીસ અજબ વાર સકાયાય
છે ને વિકસે છે ને તે વિકાસ સકાયનો જદ મોયાબા ના
expansion & Contractions અનુભવી રહે છે ચોરીસ કલાકમા આ
હૃદય એટલી શક્તિ ફેરવે છે જે વડે તથા માથુસને લીધેમા બે
પ્રકાર ઉચકી સકાય ! નરમ માસના લોચા જેવા હૃદયના રનાયુમા
આ શક્તિ ક્યાથી આવી ? આ શુ ચમત્કાર નથી ?

આપણા શરીરનું મેલુ લોહી લઈ જતી રક્તવાહીનીને જ ને
લાખા કરીને એક બીજા સાથે બાધવામા આવે તો તે સાકાનજ
લાખ માઈલ લામી થાય ને પૃથ્વીને પચાસ વાર વીટળાઈ શકે

તારા મસ્તિષ્કની રચના ટેટલી અકલ્પ્ય છે આખા ન્યુરોન્સના
ટેલિફોનના વાયરોને એક સ્વીચબોર્ડમા રાખીએ તો કેનુ ચિન બીજુ
થાય ! એવા તો એક હજાર સ્વીચબોર્ડ જેવી અટપટી મશીનરી
તારા મગજમા છે

તને આવા તો હજારો ચમત્કારો બતાવીશ આખાના કુ જમા
બ્રહ્મા મોરનુ એકાદ પીછુ કે ના પી મલોગીનો રમ તે જોયો છ ?
રસ અનુભવના માટે આટલી જ સામગ્રી જ પુગતી નથી કે માનવી
આલિશાન હોટેલો અને સિનેમાઓ બાધે છે જુગાર રમે છે ને
દાર પીએ છે ! માનવીનુ આ કેનુ પનન છે ! જેમા હુ ને હુ ને
આપણે સર્વે ગળાબૂક રૂબેલા છીએ ! કાંઈ બાકી નથી એક ચલમ
ફકીને આનંદ લે છે, તો બીજો લાચ નાટીને બધુ એકનુ એક

કાંઈ હરામાથી સાકરનુ પડિયુ લાવી દે તે જ આશ્ચર્ય આ

ગ્રહીમા એળ ને સાચું કુદરતે મુખી છે તે આગમ નથી ? જો
 દેવે મુ ૧ મોઢને માતા આ-આ ને હાથમાથી કંકુ ઝરવું હવું તે શુ
 યમતકાં છે ? અરે હું લીધું અને હાથેર હવે મને મો ત્યારે
 આવજો હું તને કંકુ બનાવી દઇશ એ શુ એટલો ચમકાર નથી ?
 આ અનવચન થતી અંધેક રસનિદ્રામાં હું મને તારી એક-ગળાએ
 આવળી એધી બનાવ બધા રસનિદ્રાએ આસન ન જમાયું દોષ ?
 બધા રસસહરીએ મારો ન બાધો દોષ ? અરે આ ઘાસનો પુતો જ
 જો. હમણાં ત્રાય તેને ખાગે ને તે કુધ જતી જશે આ ગાડના
 ઘડને જો ને ફાટેલ બીચરા જો તે થડના મારામાથી પુનઃક બનશે
 ને અદર કાલિદાસ કે ભરજૂતિની આખી લાન્ય માનસગૃહિ સમાર્ધ
 જો એમનું દરિયા કિનારા પરની રેતીનો કણ કે મીઠનો કણ સ
 અને તેમા અણનો પતિપ્રેય જો એ અણના અદર ફરવું ઇલેક્ટ્રોન
 જો એ ઇલેક્ટ્રોનની ગતિ જો એ અણની અદરવું વિરાટ પોલાણ
 જો ઇલેક્ટ્રોન પ્રોટોન ને ન્યુટ્રોન વિશે મે તને એમું જણવું કશું
 છે કે આખું પુનઃક રચાય તને આશ્ચર્ય થશે કે તારે માટે જ
 એસિનાગીકમા જઈ 'સાચા શા કાવજેર' હું વાચતો હતો

આ નાનકડો પર્યાય પૃથ્વીથી નોટલા પ્રમાણમા નાનો છે
 તેમજ જ પ્રમાણમા એક હાઈડ્રોજન અણુ તે નાનકડા પર્યાયથી
 નાનો છે. તે હાઈડ્રોજનની અણુના અદર ઇલેક્ટ્રોન તો વળી જેટલો
 નાનો છે! મેટ પોત કેપેકલના ૪૭૧ ફીટના ગુબજની અદર નાની
 માખી કેવી લાગે તેવો જ ઇલેક્ટ્રોન, તે અણુની અદર નાનો
 લાગે ॥

આ ઇલેક્ટ્રોનને જો એક વાર નોટલો મોટો કરવામા આવે
 તો તેના ને અણુના પુગલીસ વચ્ચેની ખાની જગ્યા દસ માઈલ
 પહોળી થાય

આ ઇલેક્ટ્રોન એવી બધી ઝડપે અણુ મા ન્યુક્લીયસની આસપાસ ધુમી ગયા છે કે તે અણુ બધી જગ્યાએ સર્વવ્યાપી હોય તેમ લાગે છે તે આ પણ અત્યારે અહીં છે તેમ કહેવા જતા તો તે હરોડોને અમળે પ્રદક્ષિણા ધુમી આવીને કયાના કયાવ હોય છ આને Principle of Uncertainty કહે છે

અણુની આવી સૂક્ષ્મ અવગાહનાએ વિગતો રૂપે મે તને આપી શકી છે તે વિગતોમાંથી રસ ચુસવાનું કામ વ કરજે, આઇસક્રુ ચુસવાની કે કેડમરી ખાવાની તારી ટેવથી તે ટેવ ઝીણી રસપ્રદ ને તાજગીભરી નથી

(Microbes Bacteria & Virus) માઇક્રોબસિ બેક્ટેરીયાને વાયરસના વિચારમાંથી આવે જ અખુદ રસ ખળતો વાપે છે ! માઇક્રોબસને હાજરગણુ મોટું કરીએ તો જ તે દેખાય તેવા સૂક્ષ્મ જીવાણુ છે માનવીને હાજરગણુ મોટા કરીએ તો તે આણુ પહોંડ જોવડો થાય એ પછી ઇલેક્ટ્રોનીક માઇક્રોસ્કોપ સોધાયું તેના દ્વારા સાબખણુ મોટું કરીને જીવાની શક્તિ માનવીને ઉછીની મળીને તે દ્વારા તેજે Virus વાયરસ સોધાયા તારી એક સુદર વાળસદને મુખઈથી વિશેષારસે જોલી મોટી કરીએ તો સાબખણી મોગી થઈ કહેવાન

બેક્ટેરિયા માઇક્રોબસને વાયરસની જીવનદેવો, ઉવનનિર્વાહ ને અનેક સૂક્ષ્મ પ્રશ્નો પર જ્ઞાનદ્રષ્ટૃક વ કલાકો વીતાવી શકે ખરેજ એકે પદાર્થ એવો નથી જે તને ન કહે કે ઉવન ઉવવા જેવું છે માત્ર તે પદાર્થ સાથે હદની દોરતી બાધને યોગમદદના રમ જેવી દોરતી બાધને આ રમાનુભવ સાથે

આ બધું સોધનાર માનવબુદ્ધિ ને તેની પાછળની પ્રતિભા ! રચના પણ ઝોણી આશ્ચર્ય કારક છે

સુધિ તો ખરે જ તુ ખાતરીથી માનજો જસનો બહાર છે હવે
 કા એ છે કે માનવે તેની રસાનુભવની તાકાત Enjoying Capa-
 city છે Capacity ગુમાવી છે મે, તે, ને આપણે સર્વજ્ઞે ગુમાવી
 છે આથી તો જીવન જીવવા જેવું છે, કે નહીં તે હિતગાદીમાં નહીં
 હોયે છીએ

ચીકણો મારીમાથી જનના અને મોતેની પ્રમાણથી ગુણગુણ
 રીતિનું પુષ્પ પાદડીઓને જો. ખરે જ એક એક પૂર્ણમાં મધ્યમનુભા
 સાત રત્ન છે એક એક જગતિ ક્રમાં પરીઓને ખાતાગીતો છે
 એક એક આરસના ટુકડામાં દેલવાનું શિષ્ય છે એક એક માનવ
 હૃદયમાં કાચી ને કબ્બા-ચુધ્ધતયા ને વરસલમ છે નથા છે તે
 માનવીની આતર તાકાતને. દર વિકરિન સમય નાથ
 આપણી ચારેયાણું છે તામન હશે તો આપણા જ આતણામાં
 આપણી જ બાજો સામે જોવા જીતે જન્યારે મળશે મન છે
 રસાનુભવની તામનને. તે તારે વિકસાવવી જ ગઈ હશે ઉપાયે હર
 કોઈ રીતે, કામજી જીવન જીવવા જેવું છે એ સત્ય ને આપણે
 ગુમાવી દઈશું તો આપણે આપણે સ્વયં ગુમાવું છે સ્વચ્છ
 ગુમાવું છે પત્ર નીચેની ધરતી ગુમાવી છે આત્યામ વિવિધ મૂલ
 દશામાં અધકારથી રિગાત્રા શક્યા મગ્વાનું પછી તો રહેશે

તુ સાવચાની છે-એક દષ્ટિએ-કે તુ વિજ્ઞાનયુગમાં
 કારણ રસાનુભવની શકતાઓ લાવી કે તેની સામગ્રી ગઈ ખૂણ
 નથી છે રસસામગ્રીના નવા નવા પ્રેમો ખુલવા જાય છે

II એકાદ 'નેશનલ ન્યેમાફીક મેજેરીન' લાઈફ, કે ફોરમ્યુન
 ઉપાડ ને તને તરન એમેઝોન નીની ઇલેક્ટ્રીક ક્લસ માછલી જોવા
 મળશે તે માછલીમાંથી વહતી ૧૦૦ વોલ્ટની વિદ્યુત એવી પ્રમળ દોય
 છે કે ઘોડો ~ ~ ~ અર્થ માનથી નાખે છે

તુ એક રીડર કાચજેસ્ટ કોરોનેટ કે કોરીયર ઉપાડ તેનસિએ
ચોમાણુમાની ચોટી પર લાલ પેસિલનો દુકડોને પીપરમી ટ દેવા
પૈથુ કગતા શુ લાવ અનુશ-યા ઉશે તે તને પ્રત્યક્ષ થશે

આરામપુરથી પણ પખા નીચે બેસીને એય છ વે સનો
જગતર્થિતિહાસ વાય અને તને પથ્થરયુગના સિકારી માનવીથી માડીને
તે અણુયુગના મુખ્યખેર માનવીના પૈવિધ્યભરી જીવનકથા અવનવા
આત્મચૈથી ભરી દેશે માત્ર એકાદ બે વર્ષમા તુ કાલીદાસ હેમ
ચદ્રાચાર્ય કે શકરાચાર્યની સમગ્ર જીવનમજુરીનુ તટરથ સરવૈયુ
કાદી આશ્ચર્યમા કુખી શકીશ

આ મુગ રસાનુભવનો છે ફરેક યુગમા હિમા ગરીબાઈ, ગુલામી
અસાનતા તો હોય જ છે તેમાથી રસરૂષ્ટિના જાદુઈ પરીપ્રદેશ
મજાવા ને રસ તુટવો તે તારી ને મારી લાકાતનો પ્રશ્ન છે
વિધિના આ મહાશાસનની સર્વોપરી મહત્તાનો વિચાર કરના કરતા
જે જાન જૂનીને કુછ ગમે નથી તે મૃત્યુ પામેલ છે એમ કહ
કહ છુ આઈ રટાઈન પણ કહે છે

જીવન રસદાન માટે છે અને મનુષ્ય રસપાન-રસ પીવા માટે
છે જીવન નદી છે જે રસ વહેવડાવે જન છે મનુષ્ય સમુદાય છે જે
રસ પાયે જાય ॥ મૈથુ પહેતુ થાકે તેની હોડ છે મનુષ્ય જ
હતરી કારણ કે ઉપનિષદમા મનુષ્યને રસેન સ રસાનારસનમ
કહી છે જીત તારી છે મારી જ છે, પ્રતિનિતી જ છે કારણ હત
માટે જ આપણે સૌ સર્જવા છાએ જીત માટે જ આ સમગ્ર વિશ્વ
ગ્યનાનુ ખોખુ જીલુ થયુ છે

(૩)

આપનાથી વધુ મેળવીશ એ પ્રતિજ્ઞા સત્ય છે કોઈને જીવન
શ્રદ્ધા આપ જીવનમાં રસ જમાડ કોઈનો ખોવાયેલ જીવન આનંદ
તેને સોંપી આપ તે પ્રતિજ્ઞા વરદાન છે કે તને તે સધળું આપોઆપ
મળશે પરમાર્થ દ્વારા સ્વાર્થને સાધ

દરેકના જીવનમાં અસલ દુ ખો ક્યારેક ને ક્યારેક આવે જ છે
કોઈ માતાના એકના એક પુત્ર કે પુત્રી મૃત્યુ પામી તેની પાસે વ
જ ને કહે કે હું તમારો પુત્ર છું કે તમારી પુત્રી છું

હૃદયીયે સ્ત્રીઓ પ્રાપ્તમસથી દાઝીને સળગે છે ને પુરુષો પ્રમાણ
પરથી કુદી પડે છે પાટાચિટ્ટી કરતા કહે કે તમારા હૃતભાગ્યમાં
મારો પશુ દોષ છે કારણ કે તમારા માટે મેં કશું જ ક્યું નથી

કેમસાથ નાના બાળકોની આખ જતી રહે છે, કાન જતા રહે
છે લકવો ધાય છે રૂનામાં મોટાની અકસ્માતે તેઓ ઉઝળી પડે
છે તેઓ પાસે વ જ ને કહે કે હું તમારી માતા છું, તમારા
માટે મારું મધુર સ્મિત ને સુખન લાગી છું જે દ્વારા તમારા જીવનની
સધગી કડવાણા હું બહાર મૂકી લકવ ને શુદ્ધી કાઢીશ.

જેઓની આખ જતી રહી છે તેઓ પામે જ અને કહે હું
તમારી આંખો બનીશ સર્વાસ્થના રત્નમય હું તમને બતાવીશ
મારી આંખો વડે

કોઈ જીવનકોડીના શૂન્ય એકાતથા રડી ઉઠી ચામાચાંડિયા જેમ ઉધે માથે લગ્ન છે તો કોઈ ધૂરંડ જેમ અધારામાં ધૂરંડ છે તેઓ પાસે ■ જા અને કહે પ્રકાશ નટકમાં છે તેને આનંદા મે જોયો છે હું પ્રકાશનું કિરણ જનીને આપી છું

હું કોઈ કાગળ લખવાના-મુડમાં-આ જણુ નથી લખતો આ મે વેદનામાંથી લખ્યું છે, જે વેદના માં હું જોમાંથી નથી આવી પશ્ચ તારા હું જોમાંથી મને મળી ■ પ્રકૃતિના હું જોમાંથી મને મળી છે હું જાણુ છું હું જીવમેષુ રીતે જીવન સામે વીરતાથી ઝઘુમે છે તે સમયે કાન્યની સાક્ષીની તલવાર આપી તારી મશ્કરી નહીં કરે તને ઉમદા ભાવના આપુ છું માનસ વિચારન કહે છે ભાવનામાં પ્રયત્ન શક્તિ છે ઇચ્છાઓમાં તુ આવ પછી થઈ શકે તેમ છું કર જણુ જ પૂછું તાથી આપણે ક્યારેય કરી શકીએ નહિ જ પાયાથ મિનિટ એનું કઈક કર જે જીમના મુ મ પગ હાસ્ય લાવે અને જીવન તને હસણ સાગરો

આ દ્વારા આપણે કશું જ કોઈ પાસે ઇચ્છતા નથી આપણે માન ઇચ્છીએ હીએ કે પ્રકૃતિ ખુશ રહે આપણાથી નાગજ તે ન રહે આપીને મેળવો ને પ્રાકૃતિક સત્યને અનુરૂપ થવા પ્રયત્ન કરીશું તો પ્રકૃતિ ખુશ જ રહેને આપણે તો માત્ર પ્રયત્નો જ કરના રહ્યા તુટયાકુટયા કાચાપાકા પ્રયત્નો જ તેનાથી બીજું કાંઈ નહિ થાય તો ય જીવન તો હેતુલક્ષીને ગતિશીલ રહેશે ને જીવનઅધ્યા તાજ જ રહેશે

લોકો ખૂશ થઈને શું આપી આપને આપવાના છે ? યાજ્ઞ વગાડવાના હતા ? લાલિટ રંધીકર જોડનાના હતા ? સાકરના પડિયા વહેચવાના હતા ? લોકો ખુશ હોય તો ય શું ને ન હોય તોયે શું !
- આપણા આનંદ ખાનદ કરવું છે આપણે સાર કરીએ હીએ

ઠારણ સારને ચાહતુ તે આપણે સ્વભાવ છે ખીજે કોઈ સ્વાર્થો
દેવ નથી

હું નાનું એવું સાર કામ કર કોઈના વચ્ચે ફાટી જયા છે તો
સાંધી દે કોઈ નાના છાકરાને દીગલી મનાવી દે કંઠે મોડેલી જની
કળામા તે હું એકપટ ■ તારી નાનકડી કૃતિની પ્રેમાગ બેટ
કોઈ અભવ્યા બાળકને કેમ ન આપે ?

કોઈને પણ બે પણ તારો સહાનુભૂતિજયો કાન દે તેઓની
વાતમા સહેને ધર્મ, વિશ્વવત્વના સત્યો ન હોય, પ્રતિના જ ।
રહસ્યો ન હોય હૃદયના કોડિયામાં નુકસાની તેન પુરવાની આશા
તેઓની વાતમા સહે ન હોય તેઓની વાત જતેને અતિ મામાન્ય
હોય તેઓ નાના હતા ત્યારે આનાના આ પરથી ફેરી કેમ તોડના
કે મામડી માસ્તરે છેલ્લી પાટની પર જિત્તા રાખીને અગ્રહા શા
માટે પકડા-યા તે વિષેની વાત હોત જ્યા પૂર્ણસ્થિતી તે સામગ્રી
પાયશ મિનિટ તેઓની નાની ઝોરડીમા પ્રાપ્તમસના
ધોરાટ વચ્ચે સામગ્રી તેઓની જન્યકા તુડી મધ હલી
તે સધાઈ જશે. તારી પાસે પાંચપચીસ બાળકો ભેગા કરીને તેઓને
હસાવ તેઓને મીઠા ગરમાવ રાણીમામમા ને મુજિવમમા લઈ જ
નિસ્વાર્થ માતૃત્વનો મહિમા અનુભવ આ બધી જીવનની રસિકતા
છે, સર્વ પ્રત્યે માતૃહૃદય હું કેવળ કોઈનું લોડી વહેતું બધ કર
કોઈકના ધા સાફ કર અને તને સમજશે જીવન ધારે છે તેટલું
કડવું નથી લોડો ધારે છે તેટલા સ્વાર્થો નથી સસાર ધારે ■
તેટલો પ્રપચી નથી હું દરેકને જોશે તો તને લાગશે કે કોઈક
આપણને ચાહે સ્વાર્થે, વિના લોભે-વિના કષ્ટ માગ્યે-માત્ર
ચાહવા ખા

તુ જાણે છે શા માટે સાધુ જોડા પહેરતા નથી ? શા માટે તેઓ રનાન કરતા નથી ? શા માટે તેઓને રસોડું નથી ? ચુલો નથી ? શા માટે ટ્રુકો ને કપાટો નથી ? શા માટે દિવાલો ને છત નથી ? શા માટે તેઓ મરના છતાં હિંસક વ્દા નથી લેતા ?

શા માટે તેઓ ઊંઘમાં પણ પડખુ બદલતા જમી ન સાથે કરે છે ? પ્રમાણિત કરે છે ? શા માટે સાધુ નીચી દૃષ્ટિએ સાચીને પગલા માંડે છે ? શા માટે જાણે કે કોઈ છી મતી દસ્તાવેજ કે માદા પ્રાણકને જે સલાખમાં લઈએ તે રીતે તે વસ્તુઓ લે છે ને મૂકે છે ?

શા માટે સાધુ કડવા વૃષ્ટાંત સાથે પણ જમીનમાં નાખતું પસદ નથી કરતા ને પેટમાં રેડી દે છે ?

આ બધા પાછળ તેઓનું માતૃહૃદય છે સાધુજગતની માતા છે કોઈ પણ જીવને દુઃખ થાય તે સહન નથી કરી શકતો અન્યના હિતમાં કંઈપણકારી જીવન તે જીવવા પ્રયત્ન કરે છે

હું ને તું તો સાધુતાના પૂજક હોએ પ્રતિતું આ સત્ય છે માતા બનો ! માતૃહૃદય કેળવે હું હજુ છું નાના પાયા પર તું થોડીક શરમાન કર ને માતૃત્વનો અમર લ્હાવો આધ્યાત્મિક અર્થમાં લે જીવન તને સફળ સાગરો

ત્રાયના બે શી ગડા વચ્ચે ઠાય પપાળવામાં પુરય માનનારા હિંદુઓ મુખ નથી તે દ્વારા તેઓ સમગ્ર પશુરુદ્ધિ પ્રત્યે માતૃભાવ કેળવે છે વૃત્તસીનો ક્યારો અગિયારમા રાખનાર હિંદુઓ મુખ નથી તે દ્વારા તેઓ સમગ્ર વનરપતિ સૃષ્ટિ સાથે અભેદ ભૂમિકા રચી માતૃત્વ કેળવે છે જગતપિતા રૂપે ઈશુને પૂજનાર ક્રિશ્ચિયને ।

નૂર્ખ નથી તે હા ! જનપિતાની સધળી સત્તાનુસ્ટિ તાથે પ્રેમા
 દેત ગળી અદિ સક્રિયા કેળવે છે નામપરથીને દિસે નામને
 દુષ્ટ કેમ પાપ છે ? પરચાલ્યો તેઓના દરમા પાણી જગવાથી
 અતિથિ ધર્મ જહાર બને છે તેનો અનાદર કેમ થાય ? ચોરચાલમા
 તો અગાધપાની વેન ને આગા પર ચળવતા ત્વાના કો પાણી
 જગોત્સવ ઉજવે છે ઘેર કે સાગ તપિ છે, જોર મરો લણે છે
 સીઓ માણા માય છે કેવો જાણેજ્ઞાન ! આજણમા માળીના લીપચુની
 પ્રથા શા માટે કે તેમજુ ટીપુ પડે ને જીવતુ મરેતો ! હોશર ઉત્તના
 વેત સધને મદિ મા જર્મ દુનડી જરી વેખા નાખી આવતા
 આપવાતુ શિશુજુ મરે મા ?

આપણે ત્યાં જમતી વખતે બાળોની પ્રથા ધર્મ તે પજુ એટલા
 માટે કે ચરમ થાળી જમીન પર મુકના રખે ને એકાદ બે દુનડુ
 ચપાઈ જશે તો !

મે તને કહેતુ કે કુમારપાળ રાજના હસ્કરના વેડાઓ પાણી
 ખીના તેવ માજેતુ ને નેનક રાજ થેલ પરથી બાણુ દે કના તે પજુ
 પ્રમાણુ લ

મહા આ ગાતાની પાછળ ગરબ જાવનાતુ છે માનુહુલ્યની
 અમર જાવના ત્યા છે તુ સર્વની માતા છે એ જાવનાથી વિશ્વ
 તરફ જો જીન દ્વાવારપ લાધશે ફરી કરીને ન આવે તેરા દ્વાવારપ

જીવન કલમ તારા માટે તને દુનડા જેતુ ન લાગે તા ખીજ
 માટે દુનડાનો પ્રમળ કર તારા જીવનમાં તુ સુખી ન થઈ શકે
 તેવ લાગે તો છેવટે ખીજઓ તારા ચ જીવનથી સુખી નહિ થાય
 તેમ કેમ માને છે ? તારા સુખદુ ખના કગતા ખીજઓના સુખુ ખને
 વધુ પ્રહાર આપીશ તો જીન જવર ! તને દુનડા જેતુ લાગશે
 તારા જીન વો ખીજઓના સુખમા થોડોક પજુ ઉમરો ચક્ર

હોય તો તે ॥ અવશ્ય જીવવા જોવું નથી ?

અનરના આનંદથી-જીવનના ઉત્સાહથી કોઈકને તારા હેતાળ રિમત આપ જોમાં તારા હૃદયનું પવિત્ર ગીત હોય, તેનું હાર્ય કોઈક ને કોઈ રસતા પરના અભરવા મિત્રોને આપજો સૌ કોઈને એવા હાર્યની જરૂર છે તારા એ નિસ્વાર્થ રિમતદાન સૌ સધરી રાખશે અને જ્યારે તેઓના જીવનમાં અધારી રાતે સધળા તારાઓ ખોરાઈ ગયા હશે ત્યારે તે સધરેલ તારા રિમત કિંજો વડે જીવનઅધ્યાત્મી નાની અમથી મીઠુમતી સગમાવશે

ક્યારેક તુ તારા ટેનલ પર હોય ત્યારે એકાદ પોષ્ટકાડું લેજો, તારી કોઈ દૂગના મિનને લખજો લખજો કે કુ તને યાદ કરે છું તારી પ્રેમાળ સ્મૃતિઓમાં કુ આજોડું છું તુ નથી ત્યારે જાણે કે એમ લાગે છે કે સુ જ હડો પડી જાય છે ને ચદ્ર તપી છોડે છે કોઈ દૂર વસતા નાના હૃદયમાં એવું એકાદ વાક્ય ટપાલપેટીમાં નાખેલ એ એકાદ બે આનાનું પોષ્ટકાડું સામા પાનમાં શુ શુ આવ નહિ જગાવે ? કદાચ મ્યારેક તેને આપધાત કરતા બચાવશે ક્યારેક અધારા પ્રુથ્વામાં ભીત સાથે રડી રડીને માયુ અદાળતા બચાવશે ક્યારેક ગાડાની હોરિખંડમાં એમદ પથારી ઉમેરાતા અટકાવશે તારા એ સાકુ અમધુ પોષ્ટકાડું

કોઈજમાં છતાવજે જતા રસતામાં ધણી પાટીવાળા મજૂરો તને કોઈક જગ્યાનું સરનામું પૂછશે પરિચય આપ્યો જાય છે કપી તુ ચાલી જઈશ ? તેને મેં ચાર મિનિટ પછી નહિ આપે અને બે ચાર મિનિટ આપવાથી તેને ભયું લયું લાગશે, જીવન જીવવા જોવું લાગશે

કોઈને માવાનું બે ચાર સમ્પો હશે માતા પાસે માપાળું શબ્દો ન હોય તો કોની પાસે દોન ? તારા ધરમાં પોસ્ટમેન ટપાલ નાખવા આવે ને તેને જો રાખીને પૂછજો, તારે રોજ કેટકેટલ બારણા

કોઈવા પગા ઢસે ! કેટલા દાદરા મદવા પડતા હશે ! રોજ કેમ
ચાલતુ પડતુ હશે જો તેનું મૂખ ઢસી ઉઠશે સવામ કરીને ચાલી જશે

તારી કોસેજના પટાનાળાને પૂછજો-તાર કુટુંબ દેશમાં છે
તારા બેરાઠોકરાના ફેટા છે ? મને જતાવ, હું જોજો તેના માટે
મૂખની રેખાઓ જુસાર્જ જોને તને તે માતા ત્રસશે ને કાતાકાતા
કરશે બોલશે

કોઈ માળામાં લીફટમાં જતા હોય તો લીફટમેનને કહેજો કે એની
લીફ્ટનો દરવાજો બંધ થઈ ગયો કરીને સવામ કરવાની ચપગતા કેમ
સુદર છે ! કોઈ દુકાનદાર પોંકટ પર સુદર ચપગતાથી કાગળ વીટા
જતો હોય ને દોરી બાધતો હોય તોએ તેને કહેજો કે એની કળા
તને પસંદ પડી છે

આ કંઈ પશ્ચિમનું અનુકરણ નથી આમાં પૂર્વપાશ્વમની વાત
નથી આ તો માનવતાની વાત છે માનવદહની વાત છે

પશ્ચિમે બહુ આપણી પાસેથી જ લીધું છે આ તો આપ
સર્વકૃતિનું મૌલિક સત્ય છે અહિંસા, સહૃદયતા, સર્વમવતા

હું એવી વ્યક્તિને જાણુ છું જેને દ્રામ જસમાં એક અભવયા
મિત્રનો રસ જોઈને એક સુદર હજાર પુસ્તક બે આપી દીધું ન
તેનું નામ પુષ્પુ ન સમરેકાણું ! માત્ર આપવાના આનંદ ખાતર
આપી દીધું

હું પણ એવું ક્યારેક કરવાની ભાવના કેમ ન રાખે કે વીદ્યન
કેમની પીકનીક મુકીને કોઈ ઘરડી એના કપાળે કાવનવોટરના પોતા
મુકવા બેમે માત્ર ભાવના ગમવાની વાત કરે છું, હૃદયમાં હું જે
છરછે છે તેનું મહત્વ હું જે કરે છે તેથી ઊતરતુ કશું જ નથી
હૃદયની ભાવનાથી મોટી કોઈ તાકાત આ દુનિયામાં નથી તે
જાતી રીતે

એવું પણ છે જેની આપણે માત્ર

ગાંધી શક્તીએ હાથે પશુ જે ભારના દ્વારા આપણા વ્યક્તિત્વનું મૂલ મૂલ્ય જ નરે છે તેમા કોઈ ચકા નથી બહુજ કાંઈ આપણે કરી ચકાનાના નથી પશુ ભારનામાથી તો ન જ સુધીએ વ્યવહાર માર્ગે તો તે જ છે

કોઈ દોરિપત્નમા તારા મિત્ર મારો હોય તો ત્યાં જઈ માન ખમજ જ ન કાઢ આધોક કલાકે ત્યાં ગાજ અને યૂઝપેપર ટી ગની ફાઈલ તેને ગ્રસ પ' તેમ બતાવી તેને વાંચી સમજાવ

તારા માનુષ્યન સર્વકોઈ અનુભવો! મોઢકો! એમજ પશુ ચહેરો પાચદસ મિનિટ ગાળીને પ્રકાશિત કરી જીક અને જે તે તારા હૃદયના મિનારા ડોલી ઉઠશે તારી જીવનકુળમા ઝાંઝીલા ટકુકરો પેચો છોકરો જનારે બારી પરથી માલી પર પડતું મુઝીને જેસી જેગસનો પાલ બજવે છે ત્યારે કે પેની નાની છોકરી તેના આશિર્વાદ મલેફ પર ભરનકામ કરે છે ત્યારે માનાગુ જે ચમ્પો બોલના તેઓ હમી હમશે

નાર હૃદય તો માયાગુ પ્રયમથી જ છે તેને તુ વિશ્વાસ

માનુહૃદયથી જગતને તુ અપનાવ ને એવો રચકો તારા સમજામાં વાગશે કે તુ તે સમજાના રચકમા સમજીકે જીવન અવસર હરના જેવું કે દારચ મૃત્યુથી તે અવિકલ જગતને છે દરેક ધર્મમા આ Reverence For Life જીવત્વના બહુમાન નો સિદ્ધાન્ત એકા વત્તો છે તેને તુ અપનાવ

[૪]

તુ જેમ જેમ વિચારીશ તેમ તેમ લને ખાતરી થશે કે આ દુનિયાનો મોરો મત્તો જીવતો નથી પણ માન જવાનો હલ કરે છે They do not Live They merely Exist તેઓ માત્ર અસ્તિત્વજ વડન કરે છે માન દોવાનજવાનો કાર જ ધારણ કરે છે માત્ર કાળના પૂછે પકડીને ધસડાયા કરે છે

કહડીને જૂખ લાગી દોષ ત્યારે તુ શુ મમતા બેસી છે ? તે વખતે ખ્યાલ આવે છે કે જાન કેવું પરિત્ર છે ! આજે આપણે સાચી જૂખ ફેટકી ચુકાવી છે ! આજના માનવી પાસે ખિસ્સામાથી દોટકના ખિસો જ નીકળશે જેમના નીકળે તેટલો દાઝરી પર ભુલમ થયો માનજે સાચી જૂખથી તુ જ્યારે જામે છે ત્યારે તુ જીવે ॥

જ્યારે ખરો તરસ દોષ ત્યારે તે પાણી પીધુ છે ? કેવળ મધુરા આશીર્વાદરૂપ તે પાણી જાને છે ? થત ત ચાના દોષ ને બાલુમા ઝરો આવે થાકી ગયા દોષ ને કંઠ શોષાતો દોષ ત્યારે જો જળપાન ફેટકુ મધુર લાગે છે ? સાચી તરસથી તુ પાણી પીવે છે ત્યારેય તુ જીવે છે

સાચા થાક પડી તુ જીવે છે ત્યારેય તુ જીવે છે વિનોબાજી કહે છે કે સીધી સુખી તે કે જેની દોઝરી સારી હુ તેમા

કે સૌથી સુખી તે કે જે પડે તેવા જિવે કુ તો માનુ છું કે આપણી બધી વસ્તુનો સબંધ પાપપુણ્ય સાથે છે જિવનો પણ આને આપણી દુનિયામાં પાપ વધુ છે અને પુણ્ય ઘટ્યું છે જ્યારે તને યાદ પછી મીઠી જિંદગી આવે ત્યારે માનજે કે તું ખરા અર્થમાં શુભ છે

જ્યારે તું ખુલી હાથમાં પ્રતિભા સુદર રથને કાઢી પણ છેવટ વિના ફરવા નીકળી પડે છે, ત્યારેય તું શુભ છે અને આપણું જીવન કેટલું બેગાનું થઈ ગયું છે? દરિયાકિનારે તારાજડિત આકાશ નીચે મુઠ્ઠા સમાલદરીનો હાથ પકડીને તું ફરવા નીકળે છે તે સમયે જે વિચારો એની મેજે બાજે તે બગવા દેને પરાણે વિચારને પકડવા મહેનત કરવી નહીં વાતાવરણની એ જ વ્યવસ્થા તારા તારા વિચારોની કવોળીની ઉપર રાખશે ક્યારેક બ્રહ્માડની સૂક્ષ્મતા તારી સાથે અથડાશે ક્યારેક બ્રહ્માડની વિરાટતા તારી સામે આવી જીભશે ક્યારેક એ સૂક્ષ્મતા ને વિરાટતા હાથમાં હાથ મિલાવી હસના હસતા તારી સામે આવીને ખડા થશે તું ફરતા ફરતા અટકી જઈશ! તને થશે કે આ બે અતિમ સામસામા છેડા એક સાથે ક્યાથી? તારા પગ પાછા પળભર અટકી જશે ઉપરશે જ નહિ આ તો પ્રતિ છે! કાંઈ જેવી તેવી વસ્તુ ઓછી જ છે! એ આગવોનદથી ફરવાનું ચાલુ રાખીશ વળી આગળ થોડું કે આલીશ અને પ્રતિભા નહુ સંવ તારી સાથે અથડાશે

જડ અને ચૈતન્યનો આ મો મેળ! આ બેડિના મિશ્રણમાંથી કેમકી અગ્રણિત ચિત્તચિન્તાઓ જીતપૂર્ણ થઈ છે! બ્રહ્માડમાં માત્ર એકલો ચૈતન્ય પ્રવાહ જ હોત તો શું થાત? માત્ર એકલો જડ પદાર્થ જ હોત તો શું થાત? એ બેઉનું મિશ્રણ સુઝાડીને આ વિશ્વના અગ્રણિત રૂપો થકનાર એ સુપ્રીમ મન્ટેલીજ સ કઈ? અને

વળી તુ હરના કૃપા પાછી થઈ જાય તારી આરે જાણી
મનસે થાય છે કે એકાદગદગામ ને તુ પગભર મલગાય છે !
પર પગભર થઈને આગળ જાય છે તુ આગળ વધે ■ ને
નિર્જન સપ્તમે એકાદ પથાર પર બેઠી દરિયામાં પર બેઠીને ને બેઠા
બેઠા કુતુ કુતુ રાત્રી ચાપે છે કે મોટરની દેવાઈટમાંથી અગમરો
થઈ કુતુભર જુએ છે ત્યાં દરિયા તાર ધ્યાન બેઠે છે તાર
કાળમાં મોટા ત્રણચાલ કરે છે ને પ્રતિતુ નતુ સન્ધ કુટે છે
તે કહે છે કે તુ હમે છે ત્યારે પ્રતિત ગે ને તુ રહે છે ત્યારે
પ્રતિત હમે છે

પ્રુ થી હવામાં નિર્જન સપ્ત ને કે વૃક્ષની હાત વચ્ચે તુ
જ્યારે હરવા નીકરે છે ત્યારે પ્રતિતુ સન્ધ આપોઆપ તને પસંદ
પસંદ આ રીતે જાં વળગશે તને એ જ્ઞાન ત્રિએ સમજાવે કે-
કોઈકલા રાત્રી કૃપા રાત્રીની કૃપા આપણી અહીં સત્યને
વનુ છોડે પોસે છે

જ્યારે જ્યારે આ ગીતે તુ વિના દેવુ, વિના પ્રોજેક્ટ કુદગતના
બોલે વિશાલ આશા નીચે કૃપા નીચે છે ત્યારે તુ જીવે છે

જ્યારે કૃષ્ણ કૃપા વેતુ કહે છે ત્યારે તુ જો દેવતાથી
ખિન્નખિન્ન હો છે, અને તારા મનુ નેત્રોમાંથી હલ પ્રવાહ
અધુનપણે વહી જાય છે તો ત્યારે તુ જીવે છે

જ્યારે તુ કૃપા નીકરે છે અને તો રમની થી કૃષ્ણમાં પૃષ્ઠ
પરીને કૃષ્ણ જુએ-કૃષ્ણને ને પસંદ જુએ ત્યારે અપ્રાપ્ય જાનુબોને
મેગરવાની વેદનામાંથી જ તુ નીજાને તારા એક પ્રેમાગ મિત્રને,
એકાદ મુદ્ર મથને, તાર તુ હર દેવને, બેઠામાંથી લાગતને, અને વિશાલ
સંસ્થાની જોડી પ્રયત્ન જિજ્ઞાસને જ કાળે તને જો આજ જો તેને
અનંદ સેને, અજાણની જુદામાંથી તુ જ્યારે પ્રાપ્તના સતેવમાં

નત છે ત્યારેય તુ જીવે છે અપ્રાપ્તના મૃતજળ કરતા પ્રાપ્તનું
અજસિગ્ધ જીવન ક્યારેક બચાવશે જ્યારે તુ, અપ્રાપ્તની વેદનાને
મદસે પ્રાપ્તના સતેષથી તૃપ્ત ॥ ત્યારેય તુ અવશ્ય જીવે ॥

જ્યારે તુ તારી અત્યંત નીકટના મિત્ર સાથે હૃદય ખોલીને
અગત્ય સુખદુઃખોની વાત કરે છે ત્યારેય તુ જીવે છે મિત્ર પાસે
ખોલના મનમાં કશું જ સતાડાવું નથી હોયે તે હોડે એ ત્યાં આવે
છે મિત્ર સાથેની ચર્ચામાં શબ્દો જોખવા પડતા નથી વિચારો
માપવા પડતા નથી એક સ્વાભાવિક મરોડમાં શબ્દપ્રવાહ વહી
રહ્યો છે ગેરસમજ ધવાની ડાઘ ચિંતા નથી કારણ મિત્રનાના
પરમઅમૃતમાં ખેડે તરખોળ છે

તારા નીકટના મિત્રો સાથે ચર્ચાનો આનંદ લીધો છે? જે
મિત્ર ચર્ચાઓમાં સજ્જ વિચારોની મૌલિક આપણે યાચ છે, જીવનના
નિવિધ પાસાઓ પ્રત્યે આકર્ષણ તે ચર્ચાઓમાં મિત્ર સાથે અનુ
ભવે છે? ક્યારેક તમારી વાતમાં જીવનના નિવિધ રૂપો ૧ અપશીત્તે
વહી છે? ક્યારેક માતાની મમતા પર, ક્યારેક બાળકની નિર્દોષતા પર
વેપારીના લોભ પર મજૂરના અમાણ્યીક અમ પર ખેડૂનના ધરતી
પ્રેમને અને ભગવાડના પરશુપ્રેમ પર, કળાકારની ધૂન પર, દિલ્લસૂઈની
ઉદાસીનતા પર, નર્મકીના વિલાસધેન પર, સમાટના ગર્વિષ્ઠ અન્હાર્ય
પર ગૃહજીવનના મધુર દામ્પત્ય પ્રેમ પર, કુટુંબ સમાજના
અનિબાળ્ય એકમ પર-મૃત્યુજયંતીની અમાપ શાંત પર,
જીવનના આ નિવિધ પાસાઓની જીજ્ઞાસુ મૌલિક ચર્ચાઓ દ્વારા
મિત્રો સાથે કરી છે? અને વિશ્વ પ્રત્યે નવું આકર્ષણ-જીવન પ્રત્યે
નવી મહોમત અનુભવી છે? આવા સર્જક વિચારોની મૌલિક
આપણે મિત્રો સાથે તુ કરે છે ત્યારેય તુ જીવે છે

તારા જીવનમાં તુ ધેરો શોક, [અ] Genuane sorrow સાચા
વિનાશની કાલિમાં અનુભવે છે, ત્યારેય તુ જીવે છે તારામાં તે

સમયે જ્ઞાન ઉદ્ઘાટનના કોણ છે હૃદય પેદાશી નમ્ર ને શાન બધુ
 પેાષ છે વૃક્ષ મરણ ન ધરે, ન વિચારવા માગે ન કાંઈ ધરે
 માત્ર માત્ર એ શાન મનુર વેદનામાં વૃદ્ધ છે ધરે જ્ઞાનના બાર
 વિના જલે કે મન દગલુ બધુ છે આધાર પ્રત્યાક્ષાની જ્ઞાનથી
 જલે કે શુદ્ધ થયુ છે જલે કોઈ નવા જ અર્થમાં તગ્ન થયુ છે
 જલે કે હાત રસીકારીને નીચ સાનિતા પ્રતિના ચરણે માધુ મૂળને
 વૃક્ષ પેાષ જ્ઞાન માટે છે દુઃખ પ્રિય અનુભવ થયુ છે કથા
 અપ્રિય જ્ઞાનને અથગાયુ છે મનુ જ તે જૂની જલને વેદનાના
 માધુર્થમાં પાવ મૂકે છે અદને છોડી દઈ ને યેગ વિરાધી મુક
 ને ગમિક જની રહે છે જીવો યેગ વિરાધ તુ જ્યારે અનુભવે છે
 નારેય વૃદ્ધ છે

૬ એ છે જ્યારે ૬ સ્નેહમતી માતૃની મોહમા માથુ મોં છે
 ૭ એ છે જ્યારે ૭ નાના શિશુને તાતીએ ચાહે છે ૮ એ છે
 જ્યારે પ્રેમાળ મિત્રોના વમિ કપાળ મારે છે ૯ એ છે જ્યારે
 ૯ ઉદિત અરજની મા ઊભામા અગ્રાસીએ ચળી ગયાન કરે છે ને
 સગપુનમની સાગ સુખામા મોતી પરાંને છે ૧૦ એ છે જ્યારે ૧૦
 અમલ શૂંપથી ખાલ છે અસલ તરતી પાણી પીએ છે, અસલ
 ખરા યાકથી ઊંચે ૧૧ એ છે જ્યારે જારીનારનાં બંધ
 કરીને, આખો બંધ કરીને સામનાને અંગીને એકલો શુદ્ધો ૧૨
 વિશ્વરચનાને ઇતિહાસ અને અનાડુ વિજ્ઞાન તપામે છે ૧૩ એ
 છે જ્યારે ૧૩ મિત્રો માથે મૌલિક વિચારોનું સર્જન કરીને એવન
 વિરોના નવીન દષ્ટિએ સાધે છે ૧૪ એ છે જ્યારે દેવમંદિરમાં
 બક્ષિતથી તાર માથુ નમે દે, ને તે પાણુ ઊંચે કરવાનું પગ ૧૫
 બૂલી જવ છે ૧૬ એ છે જ્યારે કુર્બાન સોમના માનસિક પ્રજારો
 સામે ૧૭ તારી સ્વચ્છતા વિભાગ પશુ ખોલે નહિ અને પ્રસન્ન
 નેત્રે દોડે પર શુદ્ધતા સાચી રહે છે ૧૮ એ છે જ્યારે ૧૮ કમોતી

સામે સામા પચસે જઈને તેના નાક પર મુકા પાણીને બવના હો-
નીરી નાખે છે ને આખો ફેડી નાખે છે તુ જીવે છે જ્યારે કાંઈ
મહાન અદ્વય હેતુની અખંડ આરાધના માટે તું આખી સંહિત
રાજન પશુ જલ કરે જ્યારે તુ તારા એકાદ પ્રવન માટે આખી
સંહિતને પાણીમા ફેંકાડે અને એવની વેદી પર એવની પ્રવન વધે,
ત્યારે તુ જીવે છે

તુ જીવે છે જ્યારે તાર જ્ઞાન તને પ ખીઓએ આપ્યું હોય,
તને રંગો કૂનોએ આપ્યા હોય, તુ જીવે છે જ્યારે તને રંગના
આકાશના દૂગના તારાઓએ આપ્યા હોય-જન્ના સિદ્ધે આપી હોય ને
ઉકુપન મરડે આપ્યું હોય-ત્યારે ય તુ તે સર્વેની અમર સજવટ
ધાનધ્યા કરતી વખતે જીવે છે

જ્યારે તુ જ્યોતકાળની રમૂતિ વેદનામા રીખાય છે ત્યારે તુ
જીવત નથી જ્યારે તુ અદ્વય લવિષ્ય તરફ અમીઝ મીઠ માડીને
અદ્વય વાળીને બેસી રહે છે ત્યારે તુ જીવત નથી, જ્યારે તુ વર્તમાન
પગમા તારી સમગ્રતા વડે જઈ બેસે છે ત્યારે તુ જીવે છે જ્યારે
સમાજની રૂઢિ પ્રમાણે તારા વર્ણમા મિત્રાચારીની રમત રમીએ
હીએ ત્યારે આપણે સૌ જીવતા નથી જ્યારે એક આપ્યું ધડિયાળ
પર રાખીને છોકરા રમાડીએ હીએ કે પુસ્તક વાચીએ હીએ ત્યારેય
આપણે જીવતા નથી સાત વાગ્યા એસે ચઢા મૂકા ને નવ વાગ્યા
એટલે માળા પીરસો તેના ધાત્રીક ચક્રમા જ્યાસુધી બીસાઈએ હીએ
ત્યા સુધી આપણે જીવતા નથી જ્યારે આપણે અધારામા કાતરિયા
પર ટૂટિયુ વાળીને ધૂગતા બેસીએ હીએ ત્યારેય આપણે જીવતા નથી

જ્યારે આપણે જારી ખોલીએ હીએ, ખૂલા આકાશ પ્રત્યે
મીઠ માડીએ હીએ અને સૂર્ય વિપૂલ સૂર્યને રપશીએ હીએ ત્યારે
આપણે જીવીએ હીએ

[૫]

જીવન અવરણ જીવવા જેવું છે જાણા આતરસૂચનો-ઓટો સજેશ સ auto Suggestions વા મૂકને રોજા કુતિનીનું દષ્ટાંત્ર મે તને કહ્યું તે વાત-ઓટો સજેશ-સની મહાશક્તિ જ બનાવે છે વારેવાર વા જીવન જીવવા જેવું છે એ આતરસૂચનો-auto suggestions પૂરજોશથી કરને અને એક વખત એવો આવશે જ્યારે વા પધારીમાથી આજસ મરડીને બેગ થના જ બારીમાથી ને નસાનનો માફક વાધુ પ્રવેશશે તે તને અનેરી રપટનાથી સદિશો આપશે કે જીવન જીવવા જેવું છે બાવવાન મહાસીરે દશદશતિ દુર્લભ આ મનુષ્યજ મ કલો છે એ દશદશતો તને રનરમા કલોસ અને ખ્યાલ છે ત્યાં સુધી તને કલો દશે ગામની ધુસરીને રતન ચૂર્જનો દષ્ટાંત્ર તો કદાચ કલો દશે જલ્લે કે અનાદિ કાળથી મહાપ્રવતને એકેએક પુણ્યકણુ સધાના આવના તે પુણ્યથી મહામેર જ યો અને તે વદેચીને આ મનુષ્યજ મ આપને ખરીદો છે આ માત્ર પુરાનુમળના અસિદ્ધિ લોકોની મનદાવતી કલ્પના જ નથી પણ પ્રતિનું એક મહાસત્ત છે કુ ઈચ્છુ છુ કે તારામા એવી તો-સમ્મ રીસેધીનીની-સુખમગ્નકતા આવે કે જ્યાં કયાય પણ ને રીતે જેવું પણ પ્રતિનું સત્ય દેખાય કે તેને ત તારા સમને લોકોમા ભેગલી કે

નીરિક્ષણ પરીક્ષણ સમઠકણ, પૃથક્કલ્પ, વર્ગીકરણ, સમીપરણ-આ સર્વ જ્ઞાનની પ્રક્રિયા માન એક જ પ્રકાર તરફ લઈ જવી જોઈએ જે પ્રકારનો અર્થ ૯-સટલ રીસેપ્ટીવીટી-ફુ હુ જે ૥ દ્વારા પ્રતિનિધિ સત્ય ગમે ત્યાંથી ગમે ત્યારે પ્રત્યેક વિચારમાં, આપણે સુધધારા યાચે, મોનરોરા યાચે કે દર્પણ પ્રતિબિંબ ન્યાયે આપણા પ્રત્યેક વિચારમાં પ્રતિનિધિ સત્ય પરોવાઈ જાય અને તે પછી તદ્દન રીસેપ્ટીવિટી

મનુષ્યજ મનુ આટલું ગૌરવ લગવાને કેમ માણે ? મનુષ્ય-જીવનમાં જે જ્ઞાનની સર્વોત્તમ સાધના અનુભવી શકાય છે તે ખીજે ક્યાય નથી

વિકાસનું પર્યાવરણનું હું જ્ઞાનદ માણુ છું વિકાસ એટલે કિલ્લમય પ્રક્રિયા જ નહિ વેદનાનું આસુ નડી, પણ વિકાસ એટલે જ્ઞાનદમય તૃપ્તિ

અધ્યાત્મમાર્ગમાં હરપરે જ્ઞાનદ જ છે જો જ્ઞાનદ નથી તો તે અધ્યાત્મ નથી પણ તે માર્ગ કેઈ અધારી ગણીની ઉત્તરામણ છે આ માર્ગ પર માત્ર જ્ઞાનદ, જ્ઞાનદ ને જ્ઞાનદ જ છે જીવનની મશીનરીનો પ્રત્યેક રૂકે એવી રીતે દીટીય જાય છે કે જેમાંથી માત્ર જ્ઞાનદનું જ-માસ પ્રો કસન-ઉત્પાદન થાય

જીવન એક જ્ઞાનદલયું સાહસ છે- Joyful Adventure છે આ વિચારદોરી પર લાકડી લઈ સદ્ગુણ રાખી આગળ નધે નાનું બાળક કાગળની રૂગીન મુખાટિઓ પહેરેલ mask થી સરખાતમાં કરી જાય પણ તે ઉતારાના તરન જ તેની પાછળનું સૌમ્યમુખ્યમણ તેને દેખાય, જેની પ્રત્યેક મુખરેખામાં જ્ઞાનદની

છે પ્રકૃતિમા સામાન્ય એવું કશું જ નથી, ઠીક છે ચલાવી લઈશું, એવી અડધી કાચી મા પનાવું લેમણ પ્રકૃતિનો કોઈ બનાવટ પર લમાણાય તેમ નથી પ્રકૃતિનો પ્રત્યેક પદાર્થ, પ્રત્યેક પ્રસંગ તે પ્રત્યેક પાન, અનોખી રસજાટાથી જલકાયેલ છે એ એક હકીકત છે પ્રકૃતિ જલે જડસિદ્ધાંતોનું બધારણ હોય-પણ રસનામ રસનમ એ રમેશ્વરની જાપ ઝીલવાનો એ અધિકાર માત્ર પ્રકૃતિને જ છે

ઉપર જણાવેલ નાના નાના પ્રસંગોમા શું એટલો આનંદ તરતરતો નથી જે જિંદગીને આજે યોગી જાણે પાતીએ વાગી જાય? સનાઈ આપણી પીના ઓશરીમા જે સોનેરી પ્રકાશની જાણની કળાત્મક રચના રચાય છે તે જોતા જ આ વાતની તને ખાતરી થશે પ્રકૃતિ બહુશીલ્પી છે તેનું પ્રત્યેક રૂપ, માનની માટે ચિત્તપ્રસન્નતાનું નિયત્રણ બની રહે છે પ્રકૃતિ મહાન બાજીગર છે તેની પ્રત્યેક ઈન્દ્રિયા અવનરસની અમૂલ પ્યાળીને આપણા હોઠ સુધી લાવી દે છે હોર ઉઘાડી ધૂટડો લેવાની ફરજ માન માનવીની જ છે

આનંદ તો જ્યાંથી લેવો હોય ત્યાંથી લઈ શકાય છે-કારણ કે વિશ્વરચનાનો એક પ્રુવો એવો નથી, એકે છટકે ચૂનો એવો નથી જે આનંદમા જોળ્યા મિનાનો હોય

માનની જોડથી માંડતે તે ધરતીની જાડમા કે જ્યાં પાછા ફરીએ જીએ ત્યાં સુધી, કેવલ હું કીમેશન-જે કાંઈ પરિસ્થિતિઓ સર્જાય છે, પાછો ધાય છે-પદાર્થો અચળ છે તે સર્જમા આ આનંદના જ અસો વેરાયેલા છે બાજીગરો જેવી જેની આખ છે અને તરફ જેવી જેની પાખ છે તે એ આનંદ વીણશે પણ તેડેલે જ અસો સુખી થઈ શકીશ, જેટલે અસો સુખી થવાની તારી ધજા છે વિચારનું ચક્ર દુરપયોગ કરીશ તો જીવનના ટુકડે

દુકડા પણ કરી દે છે સદુપયોગ કરીશ તો વળી આત્માના ઓગ
મનો મૂનપ્રવાહ પણ વહેવડાવી શકે છે વિચારચક્ર ને દિશામાં
ધૂમશે તે દિશા તે હતો વિચારવિદ્યુતને યોગ નાળામાં વહેવડાવી,
ધાર્યો પાક બનાવશે

વિચારના મૂળમાં એવી એક લોખંડી પકડ લાગે છે જેની પર
સાત સાત પૃથ્વીઓ બની રહી શકે વિચારોના મૂળ ને ધગતીના
હૃદયમાં છે ત્યાં સંશોધન કરતું રહ્યું માનવજીવન હવે જેવું છે
અચળ કરી કરીને હવે જેવું છે લાંબક ઇંડા વથે લીલીંગ એ
વિચારમાનના ઝેનાય પર આપણા સમગ્ર જીવનની સ્થિતિ
અધી જોઈએ જ્યારે આજે-કે મેં જલ બેઝીંગ એક અંતર ઘોટ
પેગ-આપણા સર્વવિચારોના મૂળમાં એક લગાનક ઝેરીલી જૂલ રહી
છે આપણે જાણ્યે અજાણ્યે સર્વ કોઈ માની રહ્યા હોઈએ કે હવે
એક આદ્યમાનના કાળપાણીની જન્મગીતની સમરૂપ છે ગમે તે
બોલે તે સજ્જ ભોગવરી જ ગઈ પડો ઇશ્વરો ને નિદા કરીને, દાર
પીને, જુગાર રમીને, અંગ કરાવીને, પથંગ દેડીને, ચતમ ફડીને,
ગમે તે રીતે મરવાના વાંકે હવે રહીએ હોઈએ

હું જાણ્યે માત્ર હું કે પ્રતિમા આનાથી વધુ નામોલીભરી
કાચરતા કોઈ નથી પ્રતિમા બે જ વથે છે એક કાચનો, ખીન્ને
વીરનો પ્રતિએ જ્યારે આપણને માનવ બનાવ્યા છે ત્યારે તારી
ને મારી ફરજ છે કે કાચરતાના રજમાથી રાજનામું આપી વીર
તાના વિભાગમાં જાણ થઈએ લાંબક ઇંડા હું લીલ એ હું લીલ
ટ્રાયમ્ફ ટકી, એ વાત જ સર્વ વિચાર, જિમ્મિ લાગના સગાર ને
વૃત્તિના મૂળમાં લોખંડી પકડ રૂપે લોઈ જેના પર સાતવોક ખડા રહી શકે
તો જ હવે ખરેખર હવે જેવું છે તે ગીકારના કોઈ ના પનિક
બળાનકાર કરવાનો રહ્યો નથી હું આજ બોલ અતે તને દેખારો

કે રસાનુભવોના ફેટલાય પ્રયોગો ચિત્ત પ્રસન્નતાની ફેટલીય તકો-આનંદ મળે પ્રજ્ઞાના ફેટલાય સાહસો તારા હૃદય પાસેથી વ્યથા વહી જાય છે

ટેકરી પર ખુલા મેદાનમાં કે દરિયાકિનારે ડોક પર જઈને પરોક્ષિયે તે છાંડા આસોરજીવાસ લીધા છે? એ જીવાઓજીવાસની સામાન્ય રોજિંદી કિના પથ્ય તારે કેવું આનંદમયું સાહસ બની રહે છે?

રાતનો અધકાર હોય, ધાધમાર વરસાદ વરસતો હોય ત્યારે ગારીગારણા બધ કરીને, ઘરના એકાદ ખૂણામાં રોકિત થઈ એર પર બેસી તે એની રહસ્યકથા વાચવી શરૂ કરી છે જેના પહેલે જ પાતે બુલિયાધરમાં ભેદી પગલા પડના સભગાતા હોય આ છુ નાનું અમથુ આનંદમયું સાહસ નથી?

ટેકરી ચપ્તા ચપ્તા, જીએ રહેલી ગ્રહમાં અગ્નિજવાળાનો દુકાનો નાકમાંથી કાપતી ડ્રેગન Dragon છે, એ કલ્પના કરી છે? જિજ્ઞાસુઓથી વ્યાપ્ત માર્ગરોહણ કેવું આશ્ચર્ય ઉભા થાય? એ પથ્ય આનંદમયું સાહસ નથી?

દાતના ડોકટરને ત્યાં છુ જાય અને ત્યાંના વેજડીંગ રૂમમાં કોઈ એરી વ્યક્તિ મળી જાય જ તને રંગૂન જતા સ્ટીમરમાં મળેલ હોય કે જર્મની જતા એરોપ્લેનમાં મળેલ હોય તે સમયે તને થાય કે દુનિયા કેવી નાની છે આવો રસાનુભવ પથ્ય આનંદનું નાનું એવું સાહસ નથી?

એકાદ વૃક્ષના થડનું લાકડું ગાલે લગાડાં એ લાકડામાં ફેટફેટલા અનુભવો ભર્યા છે ફેટલીયે વર્ષાઋતુનો ઉભાદ અદર, ફેટફેટલા ડુકાનોનો ગાસ અદર છે ફેટફેટલા પશિકેએ પ્રવાસની ઘેરી આશાનિરાશા તેની છાયડીમાં રેલાવી હશે! તે થડના લાકડાએ પખીઓના માળામાં એકાદ નવું રવજન ઉમેરાવું કે એણે થડને જોયું હશે વીજળીના અમકારમાં તે ઝાડનું થડ અનકાને જાગ્યું

હશે ! વાદળની ગર્જનાથી જાગીને એકુ થયું હતો અને વગી પાછું
મદમદ વાગી પડી શીતળ કર્ણાથી નિગિતપણે પોદી ગયું
હતો આવું ગાતું થાતું લાકડું કેટકેટલા ભાવો આપણા પ્રાણે
અડકાડતા વહેતા કરે છે ! આ પશુ નાનકડું સુમધુર સાહસ નથી !
ઝીઝી ભ્યારે કપડાની દુકાનમાં ખરીદી કર્યા વળી દોલ છે
તે પ્રસન્ન અવસ્થા જોવા જેવો છે તરુચનાથી જોઈશ તો ત્યાં પશુ
નિર્દોષ આનંદનો પ્રસારો છે

પરીક્ષામાં રોકાઈ રહીય લાંબને પાસ થનાર વાળકનું મગ્નક તેની
શ્રદ્ધ કાળ માતા પ્રેમથી ચુમતી દોલ છે તે દ્રશ્ય પશુ જીવનનો
પાક ટીનારી જ દે

સમગ્ર બ્રહ્માંડની રચના સુખથી તે પથના અચૂળ સુધીની
આ આનંદની જ કાચી સામગ્રી Raw matter
મસાવામાંથી સર્જાઈ છે આમાં આવા આનંદનું પ્રત્યેક
નાનું મોટું સાહસ બ્રહ્માના મર્મની આરપાર વીધણ દોલ છે
મૃતિના અવગ્રાહનરૂપે દોલ છે

હું ઇચ્છું છું આનંદની-ચિત્તપ્રસન્નતાની આરી બેશમ લૂટ
ચલાવે તો પડે તને જીવન જીવવા જેવું કેમ ન લાગે ? જેટલો
સારિત્વક આનંદ વધુ લાઈ શકીશ જીવન તને વધુ જીવવા જેવું
લાગશે માનવજીવનનું પરમચૌરસ, વિશ્વનો અતિમ હેતુ-મૃતિના
અસ્તિત્વનો પરમ અર્થ છે આ ચિત્ત પ્રસન્નતા તારી સમગ્રતા વડે
હું તે પામ અને જીવન તને ફરી ફરીને જીવવા જેવું લાગશે

આ પત્રો વાચ્યા પછી
 તમેને જે વિચાર
 ને સવેદનો
 મળ્યા હોય તે
 સખ તાનુ
 ઠાણિક
 આમ નણ
 છે

પત્ર ધનંદાર આ
 સરનામે કરવો
 સાધના પબ્લિકેશ સ
 ૩૫, હમામ સ્ટ્રીટ
 બીજો માળે,
 કો., મુંબઈ-૧

—આ પુસ્તિકા વિષેના અભિપ્રાયો—

વસતભાઈના આ પ્રકાશનથી મારે જ સમાજ તેમજે નાણી
નં ૧૦ ૪૭

વળી આજે બધારે સમાજમાં અને ખાસ કરીને બાલિ નાજ
રિકોમાં શિશુ અને સાચી સમજનો અભાવ પ્રદર્શિત છે. ત્યારે આ
પુસ્તિકા જેના પ્રકાશનોને સાચા-કાલેજેનામાં પાંચ પુસ્તકો તરીકે જે
અપનાવવામાં આવે તો તે જરૂર બાલિ નાજરિકોના જીવન ધ તરફ
માત્ર દૃષ્ટિ કે પુરતાર થઈ જશે.

કરીયા આ પત્રના વાચનાગમ્યોને નમાયો અખૂર અને અનન
પ્રેમથી વારિતુ પાન કરવા મગમ એરી ખાતરી વ્યક્ત કરતા અમે
અચંચતા નથી.

તત્તો—શ્રીજી, જી, ચિત્રનખા

—મધુરી કોમક

જન જીવવા માટે છે એ નુન જ જીવન વધારે પ્રેરક છે
આ પત્રની આવજન એટલી ધનિષ્ઠાપણ રસપ્રચુર છે અને હાગરી
ફૂલ લેખન હરીયા કમ છે કે વાચકને રસપ્રવાહમાં પડે. નાણી
જય છે આ સિદ્ધિ નાનીનુની ન ગણાવે અનેકાની પ્રુતિ જીવન
જરા આ પત્રો અખડિત કરશે. —શ્રી ચુનીલાલ મલિયા

જીવન જીવવા જેવું છે એ આ પત્રના એક એક રાક્યમાં
વિવિધ નાથ મારેજ જેવું ભાવવાસિત્ય, ખસિસ જિજ્ઞાસ જેવું
મનોમથન જેવું ચિંતન તેમજ વૃમ્ભોદ્વના જેવી નગન મય આલે
ખવાની રીત આ નુ હગાકોશ વ રેડાયુ છે આ પત્રો સારા યે
સ સારને તેમજ સમાજને જીવન પ્રેમથી અને નાનકું હૃદય સિદ્ધિ
પુર પા રી. —શ્રી ધીરજલાલ યોરા

આ પત્રો અનેકાના જીવનમાં વસત લાવશે અને વસત
આવતા મધમધની જાડાર તો જૂમી જ રહે. —કનૈયાલાલ દવે